

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

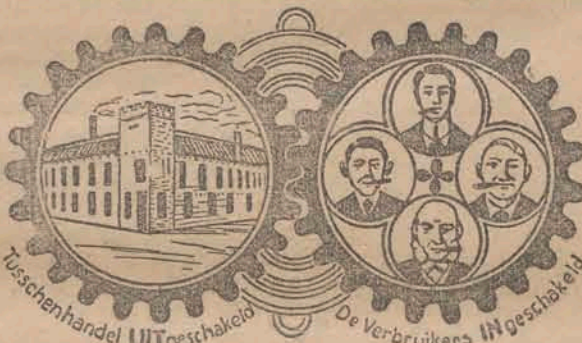
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alleen Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoemde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garanderen wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Aan de Besturen der Afdelingen. — Figuren uit onze Koloniale Historie. — De oud-strijders. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. — Ingezonden Stukken. — Uit de Int. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Boekbeoordeling. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 11 tot 18 Jan. 1922.

Aan de Besturen der Afdelingen.

Voor zooveel noodig wordt in herinnering gebracht het bepaalde bij de artt. 5 van het Huishoudelijk Reglement en 13 der Statuten.

Art. 5 H. R.:

Elk Afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 20en Januari aan het Hoofdbestuur een alfabetische naamlijst der leden van de afdeling op 1 Januari met vermelding van ieders contributie of bijdrage en adres, benevens een opgave van de bestuursleden, met vermelding van functie en opgave van ingedeelde commissiën met vermelding der commissieleden.

Elk afdelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het H. B.:

- het verslag over het afgelopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten, welke verkregen zijn door inrichtingen, door de afdeling in het leven geroepen;
- een geldelijke afrekening ingericht volgens door het H. B. vast te stellen formulier;

c. een opgave van onderwerpen welke de afdeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenschte te zien;

d. een kandidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal kandidaten voor de mogelijk door de afdeling opvallende plaatsen in het H. B. Art. 13 Statuten.

De afdelingen storten jaarlijks en wel vóór ult. Februari, in de kas van het H.B. eene som, welke voor iedere afdeling berekend is op 60 pCt. van de door haar in het laatsi verstreken jaar in totaal ontvangen contributies, behoudens dat aan elke afdeling als minimum verzekerd blijve haar op ult. December 1919 toekomende, zoolang het getal leden der afdeling niet daalt beneden het op gemelden datum bestaande getal leden der afdeling. Bij daling beneden dat getal, wordt het aandeel der afdeling in de contributie naar evenredigheid verminderd.

Figuren uit onze Koloniale Historie.

Daendels als Gouverneur-Generaal. (1808—1811).

Mr. Herman Willem Daendels, door Koning Lodewijk Napoleon benoemd tot Gouverneur-Generaal van Holland's Oost-Indische bezittingen, was de laatste en beste troef, die Nederland tegen het einde van zijn onafhankelijk bestaan kon uitspelen. De eens machtige V.O.I.C. was sinds 1795 ter

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Wegens OPHEFFING onzer fabricageafdeeling totale opruiming van Steffen.

Circa **34500** EL

tegen 20 % van den kostenden prijs. Onze prijzen zijn: f 0.50, 0.90, 1.10, 1.25, enz.

Vervolgens bieden wij aan onzen geheelen confectievoorraad tegen ongekend lage prijzen. Overtuigd U van onze buitengewone aanbieding.

Den Haag Spulstraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heeregracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Nuis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co. Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. 82

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige praktijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingeries - Bedlinnens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinnens
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Utrechtsche Bouwassociatie

Belast zich met alle voor-
komende Bouwwerken onder
Architectuur

Joh. Kamphuisstraat 48, Utrecht
Bedrijfsleider: W. v. DOORN

zielen, begraven onder het dubbele gewicht van
schaande en zelfverwijt.

Het Staatscollege — het Comité tot den Oost-
Indischen Handel en Bezittingen — dat haar was
opgevolgd, was geenszins in staat geweest van de
failliete erfenis iets te maken.

„Patria” zelf ging zijn noodlot, berustend en
„uitgerevolutioneerd” tegemoet.

Twee mannen waren in dat vaderland bij uitstek
gehaat. Toch waren het mannen van zeldzame
geestvermogens. Het waren geestelijke- en staat-
kundige anti-poden. Maar dat schrikte den lam-
men Koning niet af — zich tot hen te wenden.

Tot Daendels wendde hij zich op het oogenblik
dat de Grootte Zoon der Fransche Revolutie —
l'Empereur — hem had geschreven: „Vous perdrez
vos colonies..... et je ne ferai rien!”

Daendels werd daardoor — evenals Cincinnatus
— geroepen uit de afzondering van den landelijken
arbeid.

Zijn revolutionair vuur was reeds lang ge-
doofd; zijn geloof in de volkssouvereiniteit reeds
lang verdwenen. Zijn bezorgdheid voor de toekomst
van zijn vaderland was groot. Hij zag in een mo-
narchie het eenige deugdelijke redmiddel om te
ontkomen uit het moeras van de advocatenwelspre-
kendheid der staatkundige theoretici, die de Bataaf-
sche Republiek zoowat elk jaar van een nieuwe
„constitutie” voorzagen, waarin 11 verre werd na-
gevolgd, wat in Frankrijk reeds verouderd was.

Toen Daendels in 1802 zijn ontslag had geno-
men als Luitenant-Generaal der Bataafsche Repu-
bliek en zich ging toeleggen op heide-ontginning,
meende hij, dat zijn rol in de wereld reeds was uit-
gespeeld. Toch zou hij nog een rol vervullen, die in
belangwekkendheid al het overige in de schaduw
zou laten. Hij werd uitgekozen om de rol van *Coen*
en *Maetsuycker* tegelijk te vervullen.

Wij zullen niet spreken over al de rangen en
titels door Lodewijk Napoleon onmiddellijk over
hem uitgestrooid in de twee jaren te voren en over
de diensten, door hem als generaal en gouverneur
van Oost-Friesland — dat Holland op Pruisen ver-
overde — (1806) bewezen.

Voor ons doel ligt de *pointe* van Daendels' betee-
kenis in zijn beheer der koloniën.

Toen hij — 28 Januari 1807 — deze gewichtige en
hooge betrekking aannam, was hij 46 jaren oud en
dus in de kracht zijns levens. Het portret van Daen-
dels, dat voorkomt in Colijn's werk „Nederlandsch-
Indië, vertoont een gelaat, waarop zeldzame eigen-
schappen te lezen staan. Het is een gezicht voor de
nieuwe eeuw die hij tegemoet ging, waarin zooveel
werd afgebroken, wat de voorgaande (18e) als voor
goed vaststaand beschouwde. Zijn weersin tegen
alle bekrompenheid had hem tot nu toe tallooze
vijanden onder alle partijen bezorgd. Vijanden, die
gretig gebruik hadden gemaakt van zijn fouten, die
— zooals menschelijk is — bestonden in de over-
drijving van zijne goede hoedanigheden.

In zeker opzicht was Daendels buitengewoon.
Wat ook bleek uit zijne opvatting van de door hem
aanvaarde taak. Die taak was zwaar genoeg. Lode-
wijk Napoleon was daarvan overtuigd. Volgens het
ontwerp-benoemingsdecreet, beriep hij zich dan ook
op „de dapperheid, eerlijkheid en getrouwheid van
den heer Daendels.” De Koning verdedigde later
bovendien Daendels' benoeming aldus: „c'était un
excellent militaire, plein de courage, d'énergie et
de goût pour la guerre.”

De voorwaarden, waarop Daendels werd aange-
steld, waren buitengewoon. Niet velen zijner voor-
gangers hadden bovendien, gelijk Daendels, op de
voorwaarden hunner benoeming invloed kunnen
uitoefenen. Behalve een groote som voor uitrust-
ing, reiskosten en onderhoud, ook voor zijn staf,
dien hij zelf mocht uitkiezen, kreeg hij een aan-
zienlijk tractement en mocht hij tevens zijn gewoon

generaaltractement behouden. *) Bovendien was
voor zijn militair overwicht gezorgd. Bij zijn aan-
land stappen op Java zou hij een rang van maar-
schalk verkrijgen.

Dat hij medegewerkt had aan de samenstelling
van zijn eigen instructie sprak vanzelf. Want Daen-
dels was — en terecht — de man niet om zijn voor-
waarden niet te stellen.

De nieuwe Gouverneur-Generaal verliet het va-
derland op 18 Februari 1807 en landde, volgens zijn
eigen verklaring: „na een moeilijke reize door het
zuidelijk gedeelte van Afrika en over de Canarische
Eilanden te Anjer op het eiland Java den 1 Januari
1808.”

Daendels vertoonde zich — zonder papieren —
aan den Gouverneur-Generaal Wiese, die hem het
bestuur overgaf.

De nieuwe Gouverneur-Generaal had geen ken-
nis van Indië. In hoofdzaak waren hem te voren
Indische militaire stukken ter lezing gegeven. Want
het zwaartepunt van zijn arbeid was bedoeld te
liggen in de verdediging van Java. Wat bestuurs-
aangelegenheden betrof, had hij tot richtsnoer ge-
kozen het rapport van de commissie van 1803 over de
Indische zaken, die reeds langer dan 25 jaren in
het Moederland in onderzoek waren geweest.

Rochussen noemde dat rapport later (1859) „het
belangrijkste Staatsstuk dat ooit op koloniaal ter-
rein is uitgebracht” (Mackay).

Daendels kwam in Indië met — wat niemand
wist — onbepaalde volmacht. Hij was kort gezegd
de Gebieder, die geen andere wet behoefde te ken-
nen „dan het behoud van de aan mij toevertrouwde
bezittingen”, gelijk hij het zelf uitdrukt in zijn veel
besproken „verantwoording”. *)

De algemeene opinie was dat Daendels in Indië
aankwam met de verreikende hervormingsplannen
der Revolutiemannen van 1795, „alleen getemperd
door de inzichten van Van Hogendorp en anderen”
(Blok).

De nieuwe Gouverneur-Generaal vond Indië, ge-
lijk hij in zijne veel en scherp bestreden verantwoor-
ding van zijn beleid *) zegt: „zonder middelen van
verdediging”; „verstoken van allen bijstand uit het
vaderland”; „worstelende met al de gebreken van
een bestuur zonder veerkracht.”

Daendels begon terstond te reorganiseeren, met
de voortvarendheid die hem kenmerkte.

Wie ook maar eenigszins oppervlakkig bekend is
met deze materie, weet dat over die reorganisatie
en over zijn overig beleid een reeks klachten naar
patria gezonden zijn.

Later werd de verantwoording, door ons ge-
noemd, scherp en bitter aangevallen. Naar de juist-
heid van die aanvallen een onderzoek in te stellen,
kan natuurlijk niet geschieden. De
strijd daarover is bovendien nog niet uit. Nog in
1909 verscheen een posthuum geschrift van wijlen
Dr. de Roo, oud-Directeur van Financiën, in Indië,
tegen de veroordeeling van Daendels door van De-
venter. *)

*) Bij de fabelachtige sommen, die de hooggeplaatste amb-
tenaren toen op Java jaarlijks wisten los te krijgen, zinkt
echter Daendels' salaris in het niet.

*) In de door hem ontworpen Instructie voor de Hooge
Regering heette de Gouverneur-Generaal dan ook kortweg
aldus.

*) Toen Nederland in 1814 „hersteld” was, gaf Daendels
uit: Staat der Nederlandsch Oost-Indische bezittingen onder
het bestuur van den Gouverneur-Generaal Herman Willem
Daendels, Ridder, Luitenant-Generaal, etc. 1808—1811 in
's-Gravenhage, 1814 (met 3 deelen Bijlagen).

*) Documenten omtrent Herman Willem Daendels, Gou-
verneur-Generaal van Ned. Oost-Indië. Verzameld en van
inleidingen voorzien door wijlen Dr. L. W. G. de Roo. Eerste
Deel 1909.

(Supplement op het 13e deel van de reeks. De opkomst
van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië).

COMPLETE MEUBLERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn.
= „DUINOORD” =
Reinkensstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

139
HUTKOFFERS

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden

Opgericht 1838

te 's-HERTOGENBOSCH

Opgericht 1838

DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.

DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

Bovendien: Mr. D. J. Baron Mackay maakte in zijn voor Daendels waardeerdend proefschrift de opmerking:

„Onder de meer ontwikkelde Staatsinstellingen zou het bestuur van den Gouverneur-Generaal Daendels aanleiding gegeven hebben tot een politiek geding of tot eene parlementaire enquête. Nu dit niet geschied is, nu wij het gevoelen van onpartijdige tijdgenooten missen, moet hij, die zich met de toelichting der verschillende gevoelens belast, zorgen dat hij het wezen niet aan den vorm opoffere.”

„Op ons maakt het geschrift van Daendels een zeer gunstigen indruk. De korte, krachtige stijl waarin hij zijn bevindingen en zijn maatregelen beschrijft, laat aan duidelijkheid niets te wenschen over. Het is de stijl van een militair rapport, dat niets kent van diplomatieke plooiën en van tusschen de regels door lezen. De stijl van zijn tegenstanders legt het daartegen af. Als er waarheid is in het: le style c'est tout l'homme,” dan kent men uit dat rapport den geheelen Daendels.”

Vleidend is zijn rapport niet — al schijnt hij hier en daar overdreven te hebben — en al heeft hij sommige zijner eigen mislukkingen en voor sommige zijner scherpe afkeuring vatbare daden verzwegen.

In elk geval. Hij was van meening, dat: *zonder een algeheele herschepping van inrichtingen aan geen herstel te denken was.*

Van Hogendorp, die het handschrift van Daendels' werk gezien had, verklaarde: „dat hij (Daendels) het ijs gebroken, een monsterver bestuur vernietigd en een goede politieke administratie in de plaats gesteld” had. Evenwel, v. H. zeide er bij: „zonder eenigszins in te staan voor hetgeen hij (Daendels) zeide, daar natuurlijk personaliteiten onder liepen.” (De Roo).

(Wordt vervolgd).

De oud-strijders.

In de met vlaggen en planten feestelijk versierde groote zaal van het societeitsgebouw der Rotterdamse Diergaard, heeft de Koninklijke Nederlandse Vereeniging *Ons Leger* Zaterdag een feestavond aangeboden aan de Indische oud-strijders en het corps mariniers, afdeling Rotterdam. Generaal b.d. C. J. Sijnders opende dezen avond met een woord van welkom, in het bijzonder gericht tot den commandant van de afdeling Rotterdam van het corps mariniers en diens officieren met hun dames, en tot besturen en leden van de oud-strijdersverenigingen *Je Maintiendrai* en *Het Vaderland Getrouw*. De vereenigingen Indische Club en Madjoe en de afdeling Rotterdam van den Koninklijken Nederlandschen Bond van oud-onderofficieren van land- en zeemacht hadden gemeend de uitnodiging tot het bijwonen van den feestavond te moeten afwijzen, wat spr. betreunde.

Hij herinnerde aan den Ridderdag, die verleden jaar gehouden is. De vereenigingen van oud-strijders en de mariniers hebben zich beijverd om dien dag te doen slagen en onmiddellijk na afloop heeft het bestuur van *Ons Leger* dan ook het plan gevormd, van zijn waardeering voor die medewerking te doen blijken door den oud-strijders en mariniers met hunne gezinnen een feestavond aan te bieden. Doch niet alleen dit is de aanleiding tot dezen feestavond, zeide spr. „Gij, die hier aanwezig zijt, hebt in Ned.-Indië groote diensten aan het vaderland bewezen, al slaagdet gij er ook niet allen in, de Militaire Willemsorde te verwerven, en het was ons een behoefte u de eer te geven, die u toekomt.”

Het Rotterdamse Mannenkoor *Zanglust*, onder leiding van Henk van den Berg, zong daarna het Wilhelmus van Nassouwe (oude toonzetting), dat de aanwezigen staande aanhoorden.

Kolonel b.d. G. Nypels hield vervolgens een rede, welke hij Oud en Nieuw had genoemd. Aanyangende bij den tijd, toen de O. I. Compagnie haar factorijen vestigde op verschillende punten aan de kust, ging

spr. de evolutie na doorgemaakt om van dien tijd te komen tot het Indië van onze dagen, dat zich onder Nederlandsche leiding in vrede kan ontwikkelen tot een zelfstandig bestaan, en hij gaf vooral de belangrijke rol aan door leger en vloot in de staatkunde van de laatste eeuw vervuld.

Zanglust zong daarna een tweetal liederen, een detachement mariniers gaf een colonne geweer en na de pauze zijn op Indië betrekking hebbende films vertoond, voorafgegaan door de bekende film *Groot-Nederland*.

Kapitein Oudendijk, ondervoorzitter van *Ons Leger* besloot den avond met een opwekkend woord.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indië in de Tweede Kamer.

Nu het nog niet is mogen gelukken het zwaartepunt van het bestuur over Indië naar de eigen contreien te verleggen, acht *de Loc.* — van 18 November — versterking van het Indische element in de Nederlandsche volksvertegenwoordiging gebiedend noodzakelijk. Tot dat doel heeft zich te Batavia reeds een comité gevormd, blijkbaar voortspuitend uit de kringen der „politieke concentratie” van weleer. In de *Indische Gids* heeft de heer M. J. Lusink een lans gebroken voor hetgeen thans verwezenlijkt staat te worden. Uit zijn artikel „Indische Kamerleden” citeert de *Loc.*:

„Men profiteere van de kennis en werkkraft van hen, die door een eenigszins landjarig verblijf in Indië dit land met zijn noden en behoeften van nabij kennen en bij hun repatriatie nog genoeg energie in zich gevoelen om zich in Nederland nog gedurende eenigen tijd aan Indië's belangen te wijden. Ik heb het oog op de vele gepensioneerde ambtenaren, officieren en particulieren uit handels- en nijverheidskringen, die zich voor goed in het vaderland vestigen. Er zijn daaronder, wier levenskraft door te lang verblijf in de tropen is uitgeput en die hun verder leven in absolute rust moeten of willen doorbrengen; weer anderen, wier energie als gevolg van tegenslagen en onaangenaam dienen in den Oost geknakt is en, zooals Bas Veth, met Indië finaal afrekenen, doch ik acht hun aantal gering, vergeleken bij de velen, die nog sterk van lichaam en geest hun Indische loopbaan afsluiten, omdat het ten slotte — hoe goed Indië ook moge zijn — toch bijna altijd het vaderland is, dat de meeste aantrekkelikheden biedt aan de oud-Indischgasten. Maar dan is het ook te betreuren eenzijdig, dat ze als regel geen voldoende contact meer onderhouden met het land, dat hun ongetwijfeld lief is geworden, en anderzijds, dat van hun kennis in koloniale aangelegenheden geen partij wordt getrokken ter plaatse, waar die zoo bij uitstek zou te pas komen: in de volksvertegenwoordiging.

Niet alleen de kennis van Indische zaken is het, die hun medewerking aantrekkelijk maakt, doch er is meer. Waar de politiek — ik meen de partijpolitiek in engeren zin, die zoo vaak het belang eener bepaalde zaak aan dat der partijen opoffert — nog weinig ontwikkeld is in Indië, zullen de bedoelde Indische Kamerleden, althans in den eersten tijd, de hun voorgelegde aangelegenheden hoofdzakelijk beschouwen van een zakelijk standpunt, hetgeen m.i. een groot voordeel is, terwijl zij, vrij van den druk van boven, die in ambtenaarskringen zoo vaak het initiatief doodt, onpartijdig en vrij uit in de Kamer hun meening kunnen kenbaar maken over aangelegenheden, waarvan zij op de hoogte zijn. Een ander voordeel is, dat zij allen tijd hebben om zich aan hun Kamerlidmaatschap te wijden, welke factor van groot belang is, wanneer wij zien hoe vaak bij leden van Volksraad en locale raden juist het gebrek aan tijd de oorzaak is, dat hun prestaties niet aan de verwachtingen beantwoorden, waarbij dan nog komt het nadeel der veelvuldige mutaties.”

Welke gevolgen zijn van de te verwachten resultaten van het initiatief in Indië en in Holland te voorzien? Stellig, dat meerdere partijen met Indische „specialiteiten” naar voren zullen komen; dat de Kamerdebatten over Indië meer belangstelling zullen vinden dan tot dusverre het geval was; dat met grooter vertrouwen dan thans gerechtvaardigd zou zijn een Kameroordeel over onze Indische belangen aanvaard kan worden; dat de belangen van partijleiders eens een enkele maal bij de algemeen-Indische ten achter gesteld zullen worden; in het

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze
te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek,

Plastiek

en Rhythmische

Gymnastiek.

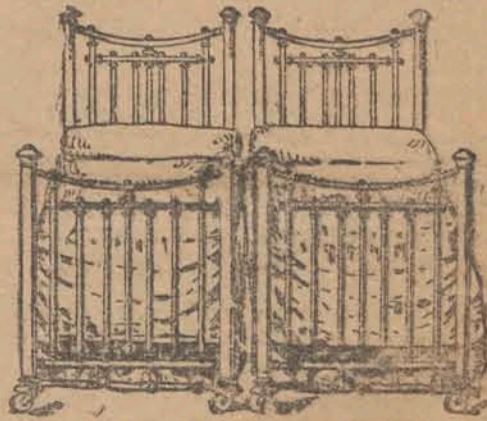
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.

TELEFOON H. 2120

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85

The Hague

Sport articles and clothing of
every description

KON. ERK. PITMANSCHOOL

Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografe, Machineschrijven, Talen, Correspondentie,
Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuifabriek

WALDORPSTRAAT 10-22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 %/o gewaarborgd.

124

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Huis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11-1, van 2-4 en van 6½-7½ uur. Prospectus op aanvraag.

Perfect Boston, Fox-trot en One-step of Tango voor f 30.-
in zes privé-lessen, bij **Bé W. Meulman** (v. d. Haagen's Dans-Instituut)
Willemstraat 20-22 - 's-Gravenhage - Tel. N. 3068
Modernste stijl en variaties door hem uit Londen en Parijs medegebracht. Vraagt inlichtingen bij het goeude Haagsche publiek.

kort, dat Indië in de volksvertegenwoordiging meer recht zal worden gedaan.

De *Loc.* staat dus met volle sympathie aan de zijde van hen, die het Indisch element in de Kamer wenschen te versterken en verwacht van een slagen in die richting velerlei nut. En zeker van vooruitstrevend standpunt moet in deze dagen van geruchtmakende reactie elk werken in bedoelden zin van harte gesteund worden. Ook een financieel beroep op ons in Indië ten bate van een moederlandsche verkiezingsactie ter bereiking van het aangevoelen doel, kan niet krachtig genoeg worden beantwoord. De namen van Stokvis en Vreede, als eerste kandidaten genoemd, wijzen op een juist begrip van keuzerichting. Ambtenaren, mannen van een reeds afgesloten veeljarige loopbaan, acht schrijver, in tegenstelling met den heer Lusink, in 't algemeen gesproken, minder geschikt voor het Kamerlidmaatschap. Met belangstelling dient Indië den ontwikkelingsgang van het nieuwe plan te volgen.

Tot besluit geeft de *Loc.* nog een aantekening: Reeds bij de vorige Kamerverkiezingen is in dit blad met klem van redenen betoogd, dat den Indischen verlofganger(-ster) in Nederland het stemrecht voor de Tweede Kamer moet worden toegekend, hem (haar), die zoozeer jarenlang zijn (haar) kracht aan het groot-Nederlandsche belang gegeven heeft, zoo veel meer dan degeen, die bij eigen haard bleef. Als in 1922 nu ook speciale Indische kandidaten gesteld worden, dan heeft toch zeker de verlofganger recht in zijn directe belangen te worden gehoord. De Vereeniging van Verlofgangers en andere Indische lichamen in Nederland dienen er naar te streven, dat verlofgangers het kiesrecht erlangen. En ook de nieuwe Indische actie voor Indische deskundigen in de Tweede Kamer richte zich daarop!

Wie vergeten werden.

Onder dit hoofd wijdt de *Loc.* een artikel aan het feit, dat bij de onthulling in Nederland van het gedenkteeken ter eere van de Nederlandsche weermacht te water en te land, voor alle diensten gedurende de mobilisatie bewezen, niet afzonderlijk werd hulde gebracht aan de officieren van het Ned.-Indische leger, die in Nederland in zooveel zijn voorgegaan.

Volgens de *Java-Bode* merkt het blad terecht op: „Tal van Ned.-Indische officieren hebben van het begin der mobilisatie aan de Nederlandsche grens gestaan en het waren niet de lichtste posten, welke aan hen werden opgedragen. Het is zelfs bekend, dat juist op tal van gevaarlijke punten Ned.-Indische officieren verantwoordelijkheid hebben gedragen.

De officier van het N.-I. leger heeft stellig den lande belangrijke diensten bewezen. Hij toonde zich in 't algemeen een man van praktischen zin, van organisatievermogen, een man, die in vreemde en onverwachte omstandigheden het hoofd koel wist te houden en zich spoedig thuis vond in de bijzondere toestanden der mobilisatie. Een man van aanpakken, wien de Indische praktijk veel had geleerd, dat nuttig bleek ook in de praktijk der Nederlandsche grensbewaking.

Wij gelooven niets te kort te doen aan de verdiensten van het Ned. officierskorps, wanneer wij vaststellen, dat de aanwezigheid van talrijke Ned.-Indische officieren in Nederland bij de afkondiging der mobilisatie en later bij de bestendiging daarvan, tot na den wapenstilstand een gelukkige omstandigheid is geweest, die tot de efficiency van de Nederlandsche weermacht heeft bijgedragen. Aan generaal Snijders was dit volkomen bekend.”

En niet alleen aan generaal Snijders, voegt de *J. B.* hieraan toe, doch aan een ieder, die van nabij de mobilisatie heeft gezien. Het is een bekend feit, dat die afdeelingen, gecommandeerd door een Indisch officier, in den regel met meer toewijding, met minder morren en tegenstand hun diensten deden. Daar vielen veel minder straffen. En niet omdat de Nederlandsche beroepsofficier minder voor zijn taak berekend was, maar omdat de Indischman in de eerste plaats een grooter tact bleek

te bezitten in den omgang met zijn menschen, een grooter tact, voortspruitende uit meerdere ervaring en routine. Waar de Indische officier „buiten” soms jaren lang verplicht is te midden van zijn troep te leven, is hij beter in staat den troep te leeren begrijpen dan de Nederlandsche officier, die alleen maar gedurende de dienaturen in de kazerne vertoeft, om dan zoo spoedig de omstandigheden dat toelaten, een ander milieu te zoeken.

En, vraagt de *Loc.* verder: „Was er dan geen aanleiding om, ware het ook maar met een enkel woord, bij een gelegenheid als deze, eer te brengen aan wie haar verdienen? Juist uit den mond van den Nederlandschen opperbevelhebber, die na den oorlog gelegenheid had den Ned.-Indischen officier ook op eigen terrein te leeren kennen, zou zeker zulk een woord zoo goed hebben gedaan.”

Juist! In Engeland, noch in Frankrijk ware een omissie als deze denkbaar geweest, vindt het blad, en vervolgt: „De Ned.-Indische Officiersvereeniging zou zich hiervoor nu op een waardige wijze kunnen revancheeren. Niet door een protest in welken vorm dan ook. Doch door aan daartoe bevoegde krachten op te dragen om voor de historie vast te leggen het aandeel van Indische officieren in de handhaving van Nederland's onzijdigheid. Het kan niet onmogelijk zijn, de betrouwbare gegevens daartoe te verzamelen om ze dan in soberen vorm te verwerken tot een objectief beeld van wat de officieren eener koloniale krijgsmacht van een neutraal land op moederlandschen bodem hebben verricht. Wellicht valt er ook bij de studie der Nederlandsche krijgsgeschiedenis iets goeds uit te leeren.”

Zeker, het zou kunnen, voegt de *J. B.* hieraan toe, en er zou ontegenzeggelijk ook iets goeds uit te leeren zijn, doch, mogen wij ons aan een voorspelling wagen, dan zal de Ned.-Indische officier hier juist bij wijze van revanche niet toe overgaan!

Jan Feith.

De Nederlandsche brieveschrijver van de *Pr.-Bode* schrijft:

Met de Prins der Nederlanden komt Jan Feith naar Indië, om zich te vestigen in Bandoeng, waar de *Indische Post* staat uitgegeven te worden. Het zou over een paar maanden juist 25 jaar geleden geweest zijn, dat hij aan het *Handelsblad* verbonden werd. Hij is een leerling uit de school Charles Boissevain, en één, die naam gemaakt heeft met zijn vlotte pen. Aangekomen in den tijd, dat de journalistiek ook aan een groot dagblad nog niet gespecialiseerd en ge-subspecialiseerd was, heeft hij van alles gedaan: reportage, sport, buitenland, kunst. Alleen van de politiek heeft hij altijd een heiligen afkeer gehad! Bijna veertien jaar geleden heeft hij aan het *Handelsblad* toen een nieuwe rubriek gegeven „onder de streep”, die een groote attractie voor dat blad is geworden en waarin hij kleine schetsen, indrukken, interviewtjes en allerlei andere bijdragen verzamelde, eigen werk en van anderen, dat een groote levendigheid aan de krant gaf. Overigens was hij een feuilletonist van het Amsterdamsche orgaan en hij is een verteller van het eerste water. Hij ziet zoo scherp, hij merkt zoo goed op en hij heeft het geheim om dat op een gevoelige en prettige manier aan anderen te vertellen. Er zijn weinig journalisten, die zoo goed hun eigen land kennen en zooveel van Europa hebben gezien als Jan Feith. Als hij Indië gaat bekijken, met zijn ervaring, met zijn frischeheid en opgewektheid, dan belooft dat menige kolom van rijk genot in het nieuwe weekblad. En voor Bandoeng en de conversatie is er nog een aanwinst: Feith spreekt minstens zoo goed als hij schrijft. Hij is een vlot verteller, een levendig conferencier, een te benijden feestredenaar. Als *Handelsblad*-redacteur betreurt ik zijn heengaan van onze courant en kan ik Bandoeng met de nieuwe aanwinst gelukwenschen.

De vulkaan Seroea.

Naar aanleiding van de jongste uitbarsting van den Seroea, een vulkaan in de Molukken, deelt *Mataram* de volgende bijzonderheden mede: Het eiland Seroea vormt met de eilanden Nila en Teoen

F. C. DE BRUYN
eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak” Thee,
f 1.00 per pond.
NEEMT PROEF.
Danckertstraat 43. Tel. M. 4088 en M. 4089

Fa. A. C. LINSCHOTEN
Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47
COMPLETE KEUKENRICHTINGEN.
Gas- en Kolenfornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEIJSERS.
Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

een kleinen archipel op zich zelf, welke vóór 1915 tot het gewest Timor behoorde, doch sedert daarvan werd afgescheiden en gevoegd bij de res. Amboina. De drie eilanden ressorteeren onder de Onderafdr. Banda en zijn vanuit Banda-Neira in 10 uur met den Gouvernementsstoomer te bereiken. De K. P. Mij. doet de eilanden niet aan; handel bestaat er nagenoeg niet. In 1915 haalde een Franschman er ad libitum zwavel. Zijn Australisch zeilscheepje was toentertijd het eenige handelsschip, dat de bevolking ooit gezien had.

De eilanden zijn eigenlijk één vulkaan; de vlakke strook aan de kust is niet breed, dadelijk staat men voor den haast onbeklimbaren kegel, waaruit van alle zijden rook opstijgt, afkomstig uit tal van fumarolen. De hoogte der vulkanen schat schrijver op 2500 à 3000 voet; de toppen met kraters zijn steeds zwaar in rook gehuld. Ze zijn schaarsch begroeid en maken een woesten en triestigen indruk.

De bevolking, haast allen Christenen, deels Alfoeren, deels Timoreezen, is er dun gezaaid en bevoont de vlakke strook aan de kust. Slechts hier en daar op de berghellingen een enkel gehucht. Men vindt er zijn bestaan in de klapperaanplantingen en sagoboschen, terwijl de vischvangst slechts voldoende oplevert voor eigen consumptie, daar de zee er doorgaans zeer woelig is. De zending zorgde voor de noodige schooljes op de drie eilanden. Toen schr. deze scholen bezocht, klaagden de goeroes er over, dat zij in geen jaar salaris hadden ontvangen, gevolg van de slechte communicatie met Timor en Banda.

Op den Tangkoeban Prahoe.

In een Bandoengschen brief aan de *Loc.* lezen wij over een bestijging van den Tangkoeban Prahoe, waaraan o.a. de heer Jan Feith en een filmopereatur deelnamen, o.m.: Om half een 's nachts liggen de twee kraters aan onze voeten en ondanks het overweldigende gevoel van moeheid, komen we onder den machtigen indruk van den Kawah Oepas, die tegen den Kawah Ratoo aangeleund ligt. De heldere maneschijn is voldoende om de omtrekken duidelijk af te teekenen, de stille zwavelmeeren zijn duidelijk herkenbaar, evenals de fumarolen, welke hun stoomwolken langs de kale kraterhellingen naar boven kronkelen.

Daar vlamt een vuurtje op! Zullen we er bij gaan zitten? Of willen we tot den kraterbodem afdalen om den anderen wal nog te beklimmen, waar een pondok moet staan? Niemand heeft meer den moed om nog een uur te dalen en te klimmen langs den smallen rug, welke in het maanlicht nauw te onderscheiden is. Een derde oplossing wordt aan de hand gedaan. In de dekens gaan slapen op het puinveld bij den kraterwand; we zijn dan buiten het natte bosch. Geen kwartier later en we liggen op een rijtje naast elkaar. Van slapen is geen sprake, want op den uitersten vleugel vertelt iemand een mop. Een schaterlach klinkt door de stilte. De vroolijkheid werkt aanstekelijk, de grappen zijn niet van de lucht en ook om het houtvuur joelen de doorweekte koelies. Weg zinkt de maan achter den westelijken kraterwal, fel fonkelen de sterren, tot in eens een zware mist op komt zetten. Dik liggen de dekens onder het vocht, alles is kil en klam. Maar ondanks dat wordt de stemming voortdurend beter. Eenige makkers houden het niet langer uit en gaan om het vuur bij de koelies zitten om warmte op te doen. Maar dan wordt het eensklaps licht, de zon werpt haar eerste stralen langs den Boekit Toengoel op het plateau. Wat een wonderlijke toiletten krijgen we te zien. Baaien souspantalons, geruite pyama's, geïmproviseerde hoofdoeken. Het duurt eenigen tijd voor we de personen, bij wie deze kleedingstukken behooren, herkennen! Het wordt een beetje warmer en tegelijk helderder, zoodat we over den noordelijken kraterwand de rijke vlakke van de Pamanoekan- en Tjiassemlanden aanschouwen. De nog al blijmoedig gedragen ellende van den afgeloopen nacht is nu gauw vergeten; we doen niets dan genieten van den wonderen morgen op den wal tusschen het oerbosch, met aan den rand de verkoelde stronken en de woeste caldera van

den Prahoe. Water is er niet; helaas kan er geen thee of koffie gemaakt worden. Maar een slok ayerblanda bij een op houtvuur gewarmd blikje groenten met vleesch smaakt uitmuntend. Weer sprankelt de humor, weer davert de lach en dan begint de arbeid.

Mr. Flint heeft zijn filmtoestel reeds opgesteld en ensceneert de afdaling in den krater. Dan komt de tocht door het bosch aan de beurt, het verdwalen, het uitzenden van een hulpexpeditie om de ongelukigen op te zoeken, de ontmoeting in het bosch, de terugtocht. Dames te paard en in tandoe zijn er nu bijgekomen, het is ernst met het spel en vroolijkheid tusschen de bedrijven. Als straks de „legende van Soekoeriang", waarbij deze opnamen behooren, zal worden afgedraaid, dan zullen de filmartisten zich denklijk nog wel eens verknouteren en de andere kijkers naar deze *Industriafilm* zullen ook plezier hebben, als ze den man met het geruite pak — het damheri — en het clean shaven Chamberlain-type herkennen, die er zooveel toe bijbracht om ondanks alle narigheid de stemming bij acht doorweekte menschen er in te houden.

Vroolijk is men daarna samen op het terras voor het Grand Hotel. 's Middags om half drie rijden de auto's voor; dan gaat het snel bergafwaarts. Af en toe genieten we van de verrukkelijke berggezichten op den Malabar en den Tiloe, een andermaal weer van de rijke vlakke, waarin Bandoeng ligt, de witte muren fel schitterend in het zonlicht, de roode daken afstekend tegen het groen der tuinen en parken.

Allen hebben we genoten, allen hebben we weer orgieën van licht en lucht gevierd. Gesterkt zijn we naar lichaam en geest. Uitgerust en opgefrist beginnen we morgen weer den strijd voor ons dagelijksch brood. Heerlijke stad, waar het klimaat en de omgeving ons in staat stelt zoo te genieten.

Ingezonden Stukken.

Het Koloniaal belang is een Nederlandsch belang!

Dit devies onzer vereeniging moge in haar verstrekkende beteekenis en in den ruimsten zin des woords en in de ruimste mate toegepast, in dezen tijd van algemeene malaise in de diverse bedrijven in Ned.-Indië, met den onvermijdelijken aanklief van werkeloosheid in de kringen der Europeesche werknemers in Ned.-Indië, door hen wien het gevege is maatregelen te treffen, ten einde leniging te brengen in den nood der werkeloze employe's, behartigd worden.

De woorden van een J. P. Coen: „Despereert niet, daar kan in Indië wat grootsch verricht worden", vinden in de niet minder bekende woorden van den G. G. Graaf van Limburg Stirum: „Indië heeft behoefte aan blijmoedige werkers", een waardige aanvulling voor dezen tijd.

Indien men de dagbladberichten mag gelooven, zouden zich om en in Soerabaya een duizend ontslagen employe's bevinden zonder kans ergens anders een employe te vinden, waar alle bedrijven, het Gouvernement inclusief, de bezuiniging zoeken in inkrimping van het personeel. En dan nog gezweven van de honderden, die werkloos te Medan of Padang of Bandoeng rondloopen, want om te trachten in Nederland een betrekking te vinden, is voor hen ook vergeefse moeite.

Dat de berichten over algemeene inkrimping van bedrijf, ontslag van handelscultuur-employe's, de meesten slechts met de gebruikelijke 6 weken salaris, niet overdreven zijn, willen zeker zij wel gelooven, die middels particuliere correspondentie op de hoogte blijven van Indische toestanden. Heeft niet de a.s. in werking te treden arbeidsregeling voor de assistenten in Deli, dat uitzicht alleen, tengevolge gehad dat nog meerdere assistenten ontslagen werden?

Door de betere verbinding met West-Australië, kortelings tot stand gekomen, de groote werkeloosheid onder de cultuur-geëmployeerden vooral, is er op Java een streven merkbaar geworden propaganda te maken voor eene emigratie naar West-Australië, teneinde langs dien weg eene loozing te vinden voor het teveel aan cultuur-geëmployeerden. De Australische handelsdelegatie, welke Java bezocht, heeft in principe haar instemming met een dergelijk plan: „send us as much as possible we have plenty".

Nu bevreemdt het mij, dat een persoon, jarenlange Indische cultuurpraktijk, volkomen bekend met land en volk, zeden en cultuurtoestanden, naar een vreemd land zal trekken, waar hij geheel vreemde toestanden zal vinden, om geheel van anderen af beginnende door harden, ingespannen

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeren willen, biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen: Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.

Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kl en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mx), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N).

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen 159
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan"
en NOORDEINDE 17a.

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-Gravenhage, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA

Telefoon No. 72 **F. 't SAS** Lange Brugstr. 10
Hoffleverancier

beveelt zich beleefd aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.

Alles eigen fabriek en van de beste grondstoffen
vervaardigd.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon R 2665
 UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
 Centrale Verwarming
 Warm- en Koudwaterleiding
 Kegelbanen Tennisbanen
 Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” Luxe Auto's
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateaubakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT.

arbeid zal trachten zich een toekomst te werken, indien het eigen land — in casu Indië — hem dezelfde faciliteiten biedt als hem geboden wordt in een vreemd land door eene vreemde regeering.

Wij mogen als zeker aannemen, dat onder de vele thans werkloos rondlopende employé's er velen zijn, die als blijde werkers in Indië gekomen, daar gaarne als blijde werkers hadden willen blijven, voor zooveel als in hun vermogen lag meewerkende en bijdragende tot den bloei van Indië, doch de omstandigheden zijn er heusch niet naar.

Op welke wijze dan te helpen?
 Zij die dicht bij de venen hebben gewoond en geleefd, zich veel hebben bewogen in arbeiderskringen weten toch waartoe de ruime uitkeeringen der werkloosheidskassen hebben geleid. Het is immers als regel te beschouwen dat in de kringen onzer werklozen — de enkele goeden niet te na gesproken — bij werkaanbieding deze berekening wordt gevolgd: Aanbod f 5.— per dag, steenuitkeering f 3.25, dus feitelijk, rekent de man, werk ik voor f 1.25 per dag. 't Aanbod wordt geweigerd, tenzij de werklooze elken morgen naar het werklozenbureau kan gaan om steun te innen als werklooze. Zulke gevallen, zulke antwoorden zal wel iedere werkgever in Nederland hebben meegemaakt en hebben ontvangen.

Aan den anderen kant is de nood in de venen waarvan in de dakbladen zooveel gewag werd gemaakt slechts beperkt tot enkele gezinnen. Een consul van een steunfonds ging naar een oord in de venen, Zuid-Oost gelegen — trof daar een beteren toestand aan dan hij had verwacht te zullen vinden, gegeven de berichten in de dagbladen, en gaf daarover zijn verwondering te kennen bij de veenbewoners. „Nee daar heerschte de nood ook niet, doch elders Noord-West!” Daarheen vertrokken ook daar dezelfde toestand, zelfde verwondering, welke dezelfde vraag uitlokte. „Nee hier heerschte de nood ook niet, doch daar!” (werd genoemd de plaats vanwaar men gekomen was). Er zijn nog ergerlijke misbruiken voorgekomen van de milddadigheid der Nederlandsche burgers, doch het lust mij niet in dit bestek verder daarop in te gaan, alleen wilde ik slechts toonen, dat eene hulpverlening in geld, zoo zij niet zeer voorzichtig plaats vindt, spoedig kan blijken te zijn „het middel erger dan de kwaal”.

Indië biedt nog vele kansen voor wie wil en kan op het gebied van den landbouw en veeteelt.

Gegeven de groote werkloosheid onder de cultuurgeëm-ployeerden enerzijds en anderzijds de groote massa woest terrein op Java-Sumatra, de sterk verminderde veestapel, de nog lang niet genoegzame verbouw van voedingsmidde-len waardoor Australisch vee- en Saigon-Rangoon rijst moet worden ingevoerd, rijst onwillekeurig de vraag of niet langs dien weg den ontslagen Cultuurgeëm-ployeerde e.a. hulp te verschaffen zou zijn. Mij dunkt, zoo hun die ernstig wilden, en kunnen, d.w.z. genoegzame kennis bezitten van zeden van land en volk en genoegzame cultuurpraktijk of kennis van veeteelt en zuivelbedrijf, en den lust hadden zich in Indië als kleine landbouwer of middenstandslanbouwer te vestigen, eens minstens dezelfde faciliteiten werden aangeboden als zij in het vreemde land van eene vreemde regeering zullen genieten, zouden dan zoovele jongelieden hunne onzekere toekomst in den vreemde zoeken?

Zooals de regeling nu nog is, wordt het den aanvragers practisch onmogelijk gemaakt zich aan den kleinen land-bouw of veeteelbedrijf voor eigen rekening te geven, van-wege het soms jarenlang aanhouden van de aanvraag en wegens het totaal gemis van eenig credit.

Zoo men de aanvragen met meerderen spoed behandelde en den aanvrager door het verstrekken van een credit tegen geringe rente, zoowel als andere faciliteiten daadwerkelijk te hulp kwam, zouden dan niet meer jongelieden een eigen bedrijf trachten te beginnen? Natuurlijk zou het Gouvern-ment aan zich de vrijheid, de mogelijkheid moeten houden van herroeping der toegestane concessie, indien de aan-vrager na bepaalden verstreken termijn nog geen uitvoering of voortgang aan zijn bedrijf had gegeven, benevens weder-opvoering, desnoods in rechten, van het voorgeschoten bedrag, vermeerderd met eene rente, hooger dan bij de uit-gifte. Zooveel als doenlijk is moet getracht worden te voor-komen het weder verkoopen van het terrein of speculeeren daarin, doch het Gouvern-ment geve kans, wie daartoe den kans vraagt, doch geen kapitaal bezit.

Nu werpe men mij niet tegen dat een middenstandsbouw in Indië voor den Europeaan niet rendeert. Voor den nieu-w-koer zeker niet. Doch voor hem, die voldoende kennis bezit omtrent land en volk en cultuurpraktijk, sober kan leven, hij zal den eersten tijd niet dat inkomen genieten als een zelfstandig afdeelingsemployé, maar bij noesten vlijt en spaarzaamheid zal hij zich minstens even spoedig als in enig ander land een eigen home en eigen bedrijf hebben verschaft en er dan beter en gelukkiger voorstaan dan de cultuurgeëm-ployeerde.

Schrijver mag geacht worden den toestand op Java goed te kennen door een 10-jarige loopbaan in de cultures.

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang. 121
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personalift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Inters. 4787. Code 5th Edition A. B. C

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Voor het landsbelang beteekent het toch iets, indien er van de ± 100.000 Europeanen krachtige jongelieden naar vreemde gewesten trekken. De middenstandslanbouwer, die de keuze heeft gedaan een eigen kleinbedrijf te beginnen, heeft den grond lief waaraan hij zijn zweet heeft gegeven, waarop hij zijn huis heeft gebouwd; hij wordt een blijver en zal, zoo zijn aantal toeneemt, in niet geringe mate bij-dragen tot meerdere welvaart en ontwikkeling van het land en het volk, waarop en in wier midden hij woont.

De Bond van Cultuurgeëm-ployeerden en de Suikerbond hebben zich met een verzoek in den zin als bovenvermeld tot den G.-G. gewend, welk verzoek wel de sympathie had van den G.-G.

Waar aan den eenen kant de mogelijkheid bestaat van onttrekking aan een deel van 't Nederlandsche Rijk van eenige honderden of duizenden jongelieden, die Indië vaar-wel zullen zeggen voor Australië en Canada, acht ik de vraag gerechtvaardigd: ligt het niet op den weg van vereenigingen als „Oost en West”, „Moederland en Koloniën”, om samen-werking betrachtende met de besturen van den Suikerbond en den Bond van Cultuurgeëm-ployeerden in Indië — of alleen optredende bij de Regeering in Nederland — het daarns te leiden, dat ten minste aan den in Indië geboren Indo-Europeaan, ingeschreven als Indisch staatsburger en dep Nederlander in Indië, die toont over genoegzame ca-paciteiten te beschikken voor het beoefenen van de vee-teelt of het klein landbouwbedrijf, minstens dezelfde hulp en faciliteiten, zoowel als een klein credit, te verschaffen als hem, aanvrager in een vreemd land, van eene vreemde regeering ten deel zou vallen?

Onder de ontslagen employé's ken ik zeer velen, die gaarne een eigen bedrijf zouden willen beginnen, doch bij gebrek aan eenig kapitaal, absoluut gemis aan hulp van de zijde der Regeering, thans noodgedwongen elders hun heil als kolonist zullen zoeken.

De Regeering wakkere het middenstandslanbouwbedrijf, -veeteelt en -zuivelbereiding aan en geve een kans aan per-sonen, die gaarne in Indië willen blijven en daar zich een bestaan, een zelfstandig bestaan trachten te verschaffen, door daadwerkelijke hulp op gezonde grondslagen.

Moge daartoe „Oost en West”, „Moederland en Koloniën” eendrachtig en vruchtbaar samenwerken met den Bond der Cultuurgeëm-ployeerden en den Cultuurbond.
 N.-Pekela, 12-1-'22. J. A. SMIDT.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Waarschuwing aan de aspirant-Mekkgangers.
 Tjolan Hadji schrijft in de „Sinar Hindia” van 1 October 1921, dat het nu weer de tijd is dat de bedevaartgangers van Mekka terugkomen en dat zij, die het voornemen hebben den zeer kostbaren pelgrimstocht te aanvaarden, zich vooral niet moeten haasten, doch het plan eerst goed moeten over-wegen.

Want de teruggekeerden herinneren zich nog zeer goed, hoe zij in het heilige land als vee werden aangezien, dat naar alle richtingen werd rond-geleid.

Onlangs heeft hij bij eene pas teruggekeerde vrouwelijke hadji en familielid navraag gedaan, hoe zij het tijdens het verblijf in Arabië had gemaakt en het verbaasde hem geenszins te hooren, dat alle goederen hoog in prijs waren gestegen en men er in het geheel niet werd geconsidereerd.

Bovendien waren daar de talrijke anti-Islamiti-sche praktijken opgevallen.

Onder meer deelde zij mede, dat een der vrouwen zich voor een mannelijken en eene vrouwelijke dok-ter had moeten ontleeden voor een onderzoek, het-geen totaal overbodig was, aangezien zij het land toch verliet.

De schrijver is van meening, dat op dit gebied werk te doen is voor de Centrale Sarikat Islam en dat het hoofdbestuur zich daarmede moet bemoeien.

Hij hoopt, dat er een openbare vergadering zal worden uitgeschreven, waarop deze leelijke zaak, die de voorschriften van den Mohamedaanschen godsdienst aantast, zal worden onderzocht.

De pers kan door samenwerking ten deze wellicht goede diensten bewijzen.

De Dajaksche Vereeniging „Njoeli”.
 Eenige maanden geleden kon men in de offi-cieele berichten lezen, dat op het eiland Barneo eene Dajaksche nieuw-godsdienstige vereeniging was opgericht onder den naam van „Njoeli”. De medewerker K. M. van de „Sinar Hindia”

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
„DE ROEMER”
 WAGENSTRAAT 84 - TEL. 8221
 'S-GRAVENHAGE
 Restaurant à la Carte den geheelen dag
 Gelegenheid tot het
 geven van Bruifoften, Diners en Soupers

Tel. 1187
Marnix **MAISON VAN RIJN** Meermalen
BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

licht in hetzelfde nummer van 1 October 1921 het werk van die vereeniging toe en wel zoodanig, dat duidelijk wordt aangetoond, hoe men hier te doen heeft met bedriegerij op groote schaal.

In de afdeeling Oeloesoengei, in de nabijheid van de Toetoe rivier, houden zich Lawangan Dajaks op, waarvan één zich als leeraar van de nieuwe Njoeli-leer opwerpt.

Hij kreeg al spoedig eenige volgelingen, die zich haastten eene vereeniging op te richten, welke door de Maleiers de Sarikal Njoeli wordt genoemd.

Zij staat onder leiding van een hoofdbestuur, met den leeraar als voorzitter, die beweert de eerste doode te zijn die uit zijn graf is opgestaan en waarbij hij 3 bovennatuurlijke voorwerpen heeft medegenomen, n.l.:

1. de Ilan Sarimolan;
2. de Ongkeng Songkek;
3. de Turgkur Wanten.

De Ilan Sarimolan is eene soort levensolie met bovennatuurlijke eigenschappen, waarvan men, als lid van de vereeniging, tegen betaling van f 0.50 aan het hoofdbestuur te Goenoeng Loemboet en Soewai, een zekere hoeveelheid kan krijgen, en welk bedrag tevens als een entreegeld wordt beschouwd.

De Ongkeng Songkek is een Dajaksche mand, eveneens met wonderlijke eigenschappen, aangezien deze mand alles inhoudt wat men slechts verlangt.

Wil men bijv. smakelijk eten, dan zijn de voedingsmiddelen aanwezig.

Doch hoewel deze mand ook kleederen en huizen kan afleveren, zoo heeft de president echter aan de leden laten mededeelen, dat het oogenblik daarvoor thans nog niet gunstig is.

De Turgkur Wanten is een amulet, welke den drager moed bijbrengt en hem onkwetsbaar maakt.

Als leden worden zoowel mannen als vrouwen en kinderen toegelaten, mits zij van denzelfden stam zijn.

Alle vergaderingen worden te Soewai en 's nachts gehouden en als het bestuur dan zitting heeft genomen, dooft men de lamp uit en komt de president binnen.

Hij houdt dan bijv. de navolgende rede:

Hé aardsche stervelingen!

Als jelui je overleden vader, moeder of andere familieleden wenschen te zien, wordt dan lid van de vereeniging „Njoeli”, want als het tijdstip daar is, dan staan zij uit hun graf op en zijn midden onder u.

Zoo gij geen lid van de vereeniging zijt, ziet giedie bloed- en aanverwanten niet en sterft ge als beesten.

Als het oogenblik van opstanding daar is, zal ik u de Ongkeng Sokek, waarin alles aanwezig is, ter hand stellen en oefent de Turgkur Wanten haar kracht uit, waarna ge tot in de eeuwigheid gelukkig kunt leven.

Dat is de hemel op aarde.

Op dit moment is het oogenblik van opstanding nog niet aanwezig, omdat er te weinig leden van de Njoeli-vereeniging zijn.

De president heeft de tact om de harten der Lawangan Dajaks te winnen en velen hunner treden dan ook wel als lid van de vereeniging toe, doch ook het binnenlandsch bestuur is waakzaam gebleven en tracht deze beweging den kop in te drukken.

Men gist dat er in de bergen van Soewai afstammelingen wonen van een vorst, die zich nog niet onderworpen heeft aan ons gezag en dat die de beweging steunt.

Ook vermoedt men, dat de president der vereeniging een ontvluchte veroordeelde is.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Denkbeelden over de opleiding in China van den Chineeschen Hoogleraar in de wijsbegeerte Tsai Yuan Pei.

De redactie van de „Sinar Sumatra” deelt in haar nummer van 29 Augustus 1921 mede, dat de heer

Tsai Yuan Pei (Tjoa Goan Pwe), die eene bijzondere studie heeft gemaakt van het onderwijs in China, volgens het bericht, voorkomende in het Chineesche blad de „Sin Po”, in den winter van het afgelopen jaar eene reis naar Europa heeft gemaakt en die gelegenheid heeft benut om Frankrijk, Italië, Duitschland, Oostenrijk en Zwitserland te bezoeken en zich op de hoogte te stellen van den toestand van het onderwijs in die landen, na den grooten oorlog.

Den 5en Mei 1920 bevond hij zich te Londen en bezocht er verschillende onderwijsinstellingen.

Den 7en dier maand werd hem door de Chinese studenten, die in Engeland's hoofdstad hunne opleiding ontvangen, een feestmaaltijd aangeboden in een restaurant, dat geheel in Chineeschen stijl was ingericht.

In de door den heer Tsai gehouden tafelrede gaf hij als zijne meening te kennen, dat de economie van China geheel en al in de war is en men uit een geldelijk oogpunt feitelijk nu reeds van een failliet van het land kan spreken, sedert de regeering niet meer in staat is de kosten van de volksopleiding uit de inkomsten te bestrijden.

De oorzaak daarvan is in hoofdzaak, dat 70 pCt. van de gelden op de Staatsbegroting worden benut voor militaire doeleinden.

Dat feit bezorgt niet alleen groote geldelijke moeilijkheden, doch wettigt ook de overtuiging, dat in de toekomst alle kans bestaat dat het bedrag, beschikbaar gesteld ten behoeve van de volksopleiding, geheel zal verdwijnen.

In de regeeringshoogescholen is de toestand op dit oogenblik van dien aard, dat voor het natuurkundig-, scheikundig- en ambachtsonderwijs de allernoodigste gereedschappen niet kunnen worden aangevuld, terwijl nieuwe boekwerken niet kunnen worden aangeschaft.

Verder ontvingen de aan het onderwijs verbonden leerkrachten in het tweede semester van het jaar 1920 geen bezoldiging en was het centraal gezag niet in staat om dat personeel ter hulp te komen, met het gevolg dat de onderwijzers het onderwijs staakten, in afwachting van eene nadere regeling der regeering.

In China zijnde, heeft de heer Tsai, vóór zijn vertrek naar Europa, zich wel met deze financieele aangelegenheid ingelaten en voorgesteld ten behoeve van het volksonderwijs in de eerste plaats de belastingen te gebruiken, doch zonder succes.

Thans doen de onderwijzers te Peking moeite om de hun toekomende gelden uitbetaald te krijgen uit de inkomsten van de post en telegrafie en van de spoorwegen en als dit gelukt, kunnen de bestaande bezwaren zeker worden ondervangen.

Volgens de meening van den hoogleraar, zal de Chineesche regeering zich niet alleen aan het volksonderwijs moeten laten gelegen liggen, doch ook aan de nijverheid, den handel en aan alle mogelijke wetenschappen, wil de intellectuele en sociale ontwikkeling van het Chineesche volk de vergelijking kunnen doorstaan met die van den westerling in Europa en Amerika.

In Engeland zijn 19 hoogescholen, in Frankrijk 16, in Duitschland 28 en in Amerika meer dan 100.

De Chineesche volksopleiding zal zich in de toekomst moeten richten naar die van Amerika en Frankrijk, doch vooral naar het eerstgenoemde land, waar, behalve tal van particuliere hooger onderwijsinrichtingen, in iederen staat een universiteit aanwezig is.

Ook China zal zich in tal van onderwijs-afdeelingen moeten splitsen met weglating van de Amerikaanse en Fransche voorschriften, welke voor het Chineesche volk niet geschikt zijn, terwijl zulk een regeling door het onderwijzend personeel in het leven moet worden geroepen en niet door de ambtenaren op de departementen.

Ook het tot stand komen van hooger onderwijsinrichtingen door particulieren verdient ten zeerste de aandacht, evenals de opleiding van het onderwijzend personeel.

De Chineesche leerkrachten op de Chineesche hoogescholen zijn gewoonlijk personen, die hunne

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant

„Central”

In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK

N.V. Brood- en Beschoitfabriek

„DE-OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschoit,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur. H. HOLTHAUSEN

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

LENSVELT NICOLA

Den Haag Holland

Beschoit en Roggebrood
voor export.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Commanditaire Bankvereniging

VISSER & Co.,

Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831

Verricht alle Bankzaken

Administratie van Vermogens

Hypotheeken Assurantiën Spaarkassen

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LIEUW
 W. RIJCKEN Gen. ZII

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	'S-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant

Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 'S-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

opleiding hebben ontvangen op de universiteiten in
 Amerika en Europa, terwijl de leeraren van vreem-
 de nationaliteit slechts ten deele met die landen
 bekend zijn.

Het is van het hoogste belang, dat vreemde spe-
 ciale wetenschappelijke geleerden van naam de
 Chineseesche onderwijskrachten aanvullen en daar-
 mede samenwerken tot aan het tijdstip dat deze op
 eigen beenen kunnen staan.

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat de heer Tsai
 Yuan Pei tot professor in de filosofie aan de Co-
 lumbia Universiteit is benoemd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Koloniale Studiën.

De Oct.-afl. opent met een artikel: „De Philippijnen bin-
 nenste buiten. De bijzondere zending, het onderzoek en het
 nieuwe program van Harding, door Gertrude Emerson.“
 Het is een vertaling van „The Philippines inside out“ door
 de schrijfster tevens bestemd voor de revue „Asia“ (New-
 York). — Mr. A. B. Cohen Stuart publiceert eene beschou-
 wing (met afbeeldingen) over den Volkenbond. — Dr. A. J.
 Kluyver geeft eene verhandeling over het bestaansrecht der
 Indische olie-industrie (in het bijzonder die der klapper-
 olie). — In Staatsblad 1921 No. 422 is afgekondigd het
 nieuwe Algemeen Reisreglement voor N.-I., wat voor den hr.
 J. E. van Gogh, onder het opschrift „Het reizen in Neder-
 landsch-Indië“ het onderwerp is eener kritische beschou-
 wing. Een overzicht van de wijze waarop het reiswezen zich
 in den loop der jaren heeft ontwikkeld gaat vooraf. — De
 hr. E. Helfferich bespreekt het jaarverslag 1920-'21 der
 Javasche Bank, in verband met de crisis. — In de rubriek
 Gedachtenwisseling: Nogmaals Overheidsbemoeienis met de
 bij de klappercultuur der Inlandsche bevolking betrokken be-
 langden, door G. H. van der Kolff.

Grafieken-atlas van koloniale producten.

Door de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut
 wordt het plan overwogen, over te gaan tot de maandelijks-
 che uitgave van een Grafieken-Atlas, betrekking hebbende
 op koloniale voortbrengselen en cultures, d.w. z. op produ-
 ctie, uitvoer, totale waarde, prijsverkoop, beplante opper-
 vlakte, opbrengst per oppervlakte-eenheid enz. enz., sinds
 de laatste 10, 20, 30 of meer jaren. De bedoeling is, elke
 maand een viertal grafieken in steendruk, groot 30 bij 31
 c.M., met de exacte cijfers er naast gedrukt, het licht te doen
 zien. Jaarlijks zullen dus 48 bladen verschijnen, terwijl
 mede na afloop van elk jaar de voor dat jaar geldende
 cijfers van de reeds gepubliceerde staten verstrekt zullen
 worden, zoodat men daarmede zijn tabellen up-to-date kan
 houden. Voorts zullen dan de bronnen genoemd worden aan
 welke de gebruikte cijfers ontleend zijn.

Of de uitgave — welke van groot belang zal kunnen wor-
 den, in de eerste plaats voor directies van cultuurmaatschap-
 pen en handelsvennootschappen en daarnaast voor hen die
 belang stellen in den kolonialen land- en mijnbouw — tot
 stand kan komen, zal afhangen van het aantal dergenen,
 die door het nemen van een abonnement het nut ervan in-
 zien. Zij, die zich wenschen te abonneren (à f 10.— per
 jaar), gelieven dat te berichten aan den Directeur van het
 Handelsmuseum Dr. L. P. de Bussy, bij wien ook, zoolang
 de voorraad strekt, proefexemplaren te verkrijgen zijn.

De proeve van bewerking bevat de eerste nummers van
 de Algemeene Serie (waarde van den uit- en invoer van
 Ned.-Indië in miljoentallen guldens van 1895 af); Suiker-
 serie (wereldproductie van suiker en productie van Ned.-
 Indië van 1885 af); Serie Inlandsche gewassen (geooogste uit-
 gestrektheden sawahrijst in H.A. van 1913 af); Delfstoffen-
 serie (uitvoer Ned.-Indië van 1885 af).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 24. Personeels-voorziening in de cultures,
 door A. de Koning. — Actueele punten in de rubber-cultuur.
 — Viciëuse toestanden in de rubberindustrie op het schier-
 eiland Malakka. — Java export-rijst. — Intensieve tuin-
 bouw. — De manggistan (Garania Mangostana L.), door J.
 J. Oehse. — De veestapel op Bali, door P. de Kat Angelino
 (verkort overgenomen uit Koloniale Studiën, Oct. 1920). —
 Oplosbare stikstofmest uit dierlijken afval bereid. — Kip-
 penfokkerij in Indië. — Nieuwe richting tabakscultuur.

Jubileum der Firma Nix & Co.

Op den 5en Dec. 1921 was het 20 jaar geleden, dat de hr.
 K. E. Nix op den Logeweg te Bandoeng op hoogst beschei-
 den schaal een kleine drukkerij inrichtte, welke miniatuur-
 inrichting voorbestemd was om, na vele „up and downs“ en
 na ettelijke verhuizingen wegens plaatsruimte gebrek, uit
 te groeien tot het kapitale bedrijf van heden, tot een der
 grootste ondernemingen op drukkersgebied in Ned.-Indië.
 In een keurig uitgevoerd jubileumboekje gedenkt de firma

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage
 IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredielvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 19.500.000.— 25 Kantoren

dien gewichtigen dag en wordt daarin eene uitvoerige be-
 schrijving gegeven van den groei dezer uitgebreide zaak.

Zendingsperiodieken.

Mededeelingen. Deel 66, 4e Stuk. De eerste samen-
 komst van den Internationalen zendingsraad te Lake-Mohonk
 (New-York), door Dr. C. W. Th. Baron van Boetzeler van
 Dubbeldam. — De religieuze beteekenis van het Animisme,
 door Prof. Dr. G. van der Leeuw. — Een bezoek aan Am-
 sterdam (een eilandje op de Noordkust van Nieuw-Guinea),
 door F. J. F. van Hasselt. — Een opstel over Mozes, door
 een Karo-Batakschen schooljongen, door J. H. Neumann. —
 De noodtoestand der zending, door H. Kluin. — Opvoeding
 door de zending, door A. J. C. van Seters (overzicht van
 zending-literatuur).

Nederlandsch Zendingsblad. Jan. 1922. —
 Het oordeel van Resident Vorstman over de Rijnsche Zen-
 ding. — Een tocht naar den Goenoeng Awoe, den vuurspu-
 wenden berg op Sangir (met ill.), door P. G. W. Valderpoort.

De Macedoniër. Jan. 1922. De Zending op Soemba
 van 1904—1920, door D. K. Wielenga. — Midden-Java ten
 Zuiden. Zendingsgeschiedenis (vervolg), door D. Pol. — Uit
 mijn camera, door H. Dijkstra.

Het werk van „Pa van der Steur“.

Uit het jongste jaarverslag blijkt, dat sedert de oprich-
 ting door Pa van der Steur werden opgenomen 1944 pupil-
 len, van wie thans nog 602 aanwezig waren. Telkenjare
 levert zijne instelling talrijke jongens en meisjes, goed toe-
 gerust, aan de maatschappij af. Op het einde van het vorige
 jaar bezochten 27 jongens verschillende technische scholen,
 17 jongens en 6 meisjes de muloschool, 4 jongens de cul-
 tuurschool, 2 de algemeene middelbare school en 1 de nor-
 maalschool. Het Soer. Handelsblad schreef in verband met
 het verslag o.m.: „Naar aanleiding van een bezoek van den
 directeur van onderwijs, die zich persoonlijk overtuigde dat
 extra hulp noodzakelijk was, werd boven de gewone subsidie
 een extra-uitkeering door de regering toegezegd van f 10.000
 per half jaar. Pa van der Steur is in zijn verslag dan ook
 zeer optimistisch gestemd. Hij kwam dit jaar geen cent te
 kort, merkt hij op. Maar..... hij vergeet te melden, dat in
 het afgelopen jaar, om het nadeelig saldo op te heffen, uit
 eigen middelen een bedrag werd bijgepast van f 3.682.18!“

Indische delfstoffen en hare toepassingen.

Van de „Verlagen en Mededeelingen betreffende Indische
 delfstoffen en hare toepassingen“ (uitgave van het Departement
 van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië) is het 13e
 nummer verschenen, getiteld: Uitkomsten van mijnbouw-
 kundig-geologische verkenningen in Kerintji (residentie
 Djambi).

Aan de mededeelingen over de resultaten der van gouver-
 nementswege uitgevoerde verkenningen gaat een korte al-
 gemeene beschrijving der afdeling Kerintji vooraf, terwijl
 als bijlage is toegevoegd eene geologische overzichtskaart,
 schaal 1 : 200.000.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 4. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg),
 door N. — De eigenaardigheden van de beschaving der Ba-
 liërs op het gebied van landbouw, veeteelt, nijverheid en
 godsdienst, door T. S. G. Moelia. — Eenige mededeelingen
 omtrent den onbekenden stam der „Oeringoep“ in Centraal
 Nieuw-Guinea, door J. Jongejans. (Slot van deze belangwek-
 kende artikelenreeks, met zeer interessante afbeeldingen naar
 opnamen van den schrijver). — Een oude Batavia'sche be-
 schrijving van Batavia en Ommelanden (vervolg), door Th.
 Brondgeest Jr.

E. W. Ph. M. Nittel.

Den 3en December Ao. Po. trad, na een 26-jarig verblijf
 in de tropen, de heer Nittel af als hoofd van den Pand-
 huisdienst. Ruim twintig jaren lang heeft hij zijne krachten
 gegeven aan dezen dienst, die onder zijne energieke leiding
 is gegroeid tot de grootste credietinstelling ten behoeve der
 Inlandsche bevolking.

Gevestigd op 360 plaatsen op Java en Madoera en op 11
 plaatsen in de Buitengewesten, verschaft deze instelling
 jaarlijks aan 35 miljoen Inlanders een crediet van 140 mil-
 lioen gulden en is het de verdienste van den heer Nittel
 geweest dat hij de stichting van wijlen den Assistent-Resi-
 dent De Wolff van Westerrode heeft gemaakt tot een tak
 van dienst van groote beteekenis voor land en volk.

Het Indische Leven van 3 Dec. '21, dat het bovenstaande
 schrijft, voegt een sprekend portret van den hr. N. toe.

De Reflector.

In het Nr. van 3 Dec. '21 is opgenomen het eerste ge-
 deelte eener verhandeling van den hr. W. J. Kroon over de
 „Bestuurshervorming op Java.“

Verder vestigen we de aandacht op een politieke plaat
 met het onderschrift: Z. E. St. Nicolaas: „Nu wat denkje,
 Java, van zoo'n mooi scheepje, of die aardige soldaatjes?“

Oranjebank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.

Handelscredieten, Rekening-Courant,

Deposito's Incasso's,

Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw | **Bijkantoor: DEN HELDER,**
Piet Heinplein, Tel. 1587 | **Hoofdgracht 37, Tel. 83.**
1588

Java Dwaipa: „Neen Kandjeng, ik bid U, geen gevaarlijk speelgoed voor m'n kinderen; Geef ze liever goede boeken, of een bouwdoos.....”

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

De Dec.-afl. bevat de volgende oorspronkelijke bijdragen. Amerikaanse zagen en bijlen, door M. A. F. Dijkmans. (Schr. breekt een lans voor de invoering er van bij de bosch-exploitatie in Ned.-Indië). — Wouter Hendrik van IJsseldijk contra Dirk van Hogendorp over de bosschen. (Uit het Koloniaal Archief), door E. H. B. Brascamp. — Kritiek op de beschouwingen van de heeren v. d. Kuip, Blank en D., door J. P. Menges. (Handelt over den houthandel en het boschwezen). — Iets over volume en gewicht van djatibrandhout, door H. E. Wolff von Wülfig. — In de rubriek referaten en vertalingen o.m. Onderzoek van wildhoutbosschen, door F. H. Endert. — Reboisatie mededeelingen. — De groote boschbrand in Minnesota.

Dr. O. de Vries gehuldigd in Amerika.

Dr. O. de Vries, Directeur van het Centraal Rubberstation te Buitenzorg, heeft na afloop van zijn officieele opdracht ter bijwoning van de Londense rubbertentoonstelling, een studiereis gemaakt in Amerika, om zich o.a. op de hoogte te stellen aan welke kwaliteiten de plantage-rubber moet beantwoorden om ze het meest geschikt te doen zijn voor de Amerikaanse fabrikanten.

Uiteraard is de komst van dezen geleerde in rubberkringen daar te lande niet onopgemerkt gebleven. Zoo vinden wij in het dezer dagen ontvangen Octobernummer van de India Rubber World een afbeelding van hem opgenomen, waarbij de redactie eenige waardeerende woorden wijdt aan dezen „distinguished Dutch.”

Assainering van Tjilatjap.

De hr. L. Kailola begon in het 15 Oct.-Nr. van het Indisch Bouwkundig Tijdschrift een reeks artikelen over hetgeen in de laatste jaren is verricht tot gezondmaking van de afdelingshoofdplaats Tjilatjap, welke als een der meest ongezondste kustplaatsen in Ned.-Indië stond aangeschreven. De hr. K. geeft in genoemd Nr. en dat van 31 Oct. (het Nr. van 15 Nov. bevat geen vervolg en latere bereiken ons nog niet) een korte voorgeschiedenis, beschrijft dan de ligging van Tjilatjap, spreekt vervolgens over malariamuskieten, de vindplaatsen der larven, enz., om dan uiteen te zetten hetgeen reeds is gedaan met betrekking op technische malaria-bestrijdingsmaatregelen.

De schr. is van meening, dat deze z.g.n. voorloopige maatregelen reeds in ruime mate moeten hebben bijgedragen tot verbetering van den hygiënischen toestand te Tjilatjap.

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift.

Inhoud van het 1 Dec.-Nr. De rubberpositie, door C. F. Bodde. — Algemeene Vergadering Rubberplantersvereniging op 25 Nov. te Weltevreden. (Hierin voordracht van J. Harmsen over selectie en uitdunning). — Japansche rubbercultuur en -industrie in Ned.-Indië. — De hervorming van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van Nr. 2. Berichten van de afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 7. De aetherische oliën leverende planten van Ned. Oost-Indië en de bereiding van haar oliën. Tweede stuk: De bereiding der aetherische oliën, door Dr. A. W. K. de Jong (met ill.). — De aardbeien-cultuur te Lembang, door Dr. C. J. J. van Hall (ontleend aan Teysmannia). — Het rijstbedrijf te Selatdjaran. — Bevordering van den landbouw in Suriname (ontleend aan de West). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. (Hierin o.a. Duitse penetratie in Ned. Oost-Indië, klachten van Engelsche zijde). — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Inst. geeft een opgave van recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Dec. afl. Gegevens betreffende de Fransche artillerie bij den aanval op voorbereide stellingen, door H. G. — Verplegingsaangelegenheden, door majoor A. de Wit, met Naschrift van kapitein C. M. J. Tismer. — Invoering der Zweedsche gymnastiek, door A. Kint, met Naschrift van J. W. M. Diemont. — Inhoud van tijdschriften. — Overzicht van eenige buitenlandse tijdschriften.

Ned.-Indische bladen voor Diergeneeskunde.

In afl. I van deel 33 vindt men o.a. een statistisch overzicht der geneeskundig behandelde paarden van het Ned. Indische leger over het jaar 1920, zoomede een aan Koloniaal Studien ontleend artikel over den veestapel op Bali, door P. de Kat Angelino.

Teysmannia.

Het jongst verschenen Nr. (afl. 7-8 van den 32en jaarg.) verdient de aandacht door een als nummer één geplaatste, doorwrochte studie over de botanische resultaten der Noord

Nieuw Guinea-expeditie van 1920, van de hand van Dr. H. J. Lam. De waarde van dit artikel wordt verhoogd door foto's en kaartjes. — De verdere inhoud bestaat uit: Aard-appelschurft en haar bestrijding, door Dr. C. J. J. van Hall. — Eenige onderzoekingen over de katjang tanah, door C. Hartley. — Sierheesters, door Dr. J. J. Smith (vervolg). — Inheemsche molsla? door K. Heyne. — Onze groententuin (V. Postelein), door Dr. C. J. J. van Hall. — Boekbespreking. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

De radio-verbinding Indië-Nederland, door Prof. ir. C. L. van der Bilt. (De Ingenieur, 14 Jan. '22).

Mr. Johannes van den Brand (Necrologie). — Nog eens: Kinderhuwelijken onder de Inlanders, door Dr. B. J. Esser. — Opiumana (XVII). Over de opiumregie, haar wezen en doel, door M. Tuiten. (De Banier, 9 Dec. '21).

Onze Koloniale Landbouw. Twaalf populaire handboekjes over Ned.-Indische landbouw-producten, onder redactie van Dr. J. Dekker. I. De rietsuikerindustrie op Java, door J. Sibinga Mulder. Derde druk. (Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon).

Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten. No. 50. Onderzoekingen over de bloedziekte der bananen op Celebes, door Dr. E. Gümman. met ill. (Batavia, Ruygrok en Co.)

Overzicht van de onlangs tot stand gekomen herziening en uitbreiding van de belastingen in Ned.-Indië. (s-Gravenhage, Boek- en Steendrukkerij H. L. Smits). (Uit de Economist).

Vegetatieve vermenigvuldiging bij Hevea Brasiliensis, door L. Tas. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Verzameling van kennisgevingen aan de ambtenaren der in- en uitvoerrechten en accijzen over het jaar 1920. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 49-50. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Ueber die flächenhafte Verbreitung der Pigmente in der Haut bei Menschen und Affen. Met ill. (Mitteilungen der Anthropol. Gesellschaft in Wien, Band 51, Heft 6).

Verslag van de Commissie voor de militaire ziekeninrichtingen, ingesteld bij Gouvernementsbesluit dd. 18 Nov. 1919, (Weltevreden, 1921).

De ambtelijke decentralisatie in het wetsontwerp betreffende de Indische bestuurshervorming, door Mr. Chr. P. van Wijngaarden. (Den Haag, 1921).

„Indië”. Handboek voor den Indischen nationalist, door Dr. E. F. E. Douwes Dekker. Uitgave van het Hoofdbestuur der Nationaal-Indische Partij. Deel I.

Dwars door Sumatra, door H. G. J. van Wermeskerken. (Weltevreden, 1921).

Boekbeoordeeling.

Onze Koloniale Landbouw - De Rietsuikerindustrie.

Voor ons ligt de nieuwste uitgave van „Onze Koloniale Landbouw”, uitgegeven door H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem, en wel de 3e druk van „De Rietsuikerindustrie”, door J. Sibinga Mulder den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg.

Het is een verblijdend iets, dat onze vooraanstaande mannen zich beschikbaar gesteld hebben onze Oost-Indische cultures in populieren vorm aan ons volk voor te zetten, waardoor breedere lagen in de gelegenheid gesteld worden daarvan kennis te nemen en zich tevens er van op de hoogte te kunnen stellen hoe Nederlanders in onze tropen aan de spits staan van eene industrie, waaraan Amerikanen, Engelschen en anderen eveneens hunne beste krachten wijden.

Men kan daaruit ervaren, dat ons kleine volk het verstaat in zijn werken groot te zijn en welk belang ons volksbestaan heeft bij de tropische cultures in grooter Nederland.

Ook kan men uit dit boekje zien, dat die cultures niet op zoo primitieven voet staan als velen nog denken en dat veel studie en toewijding noodig zijn om steeds het beste en nieuwste op dit gebied te vinden en in toepassing te brengen.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”.

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes. 2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens. 188

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 188
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 18,979,250.-
Buitengewone Reserve - 22,680,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE
KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4½ pCt.
Voor andere termijnen nader overeen te komen.

= HAARLEMSCHE = BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Groendpoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor Collectieve Ziekte-Verzekering

is de aangewezen Maatschappij

de 228

Centrale-Onderlinge

Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V.

Pletterijkade 50 's-Gravenhage

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk, (oud-leerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe“ A. NERLING te Brussel) worden systematisch schriftelijke lessen gegeven (ook naar Indië) ter bekwaaming in het geven van een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleeding. Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.-, bij vooruitbetaling.

Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUTE VOOR SCHRIFTELIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APeldoorn.

Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Hadi-Poestaka

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Nobelstraat 20 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut“ en van „De Commissie voor de Volkslectuur“ te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Mevr. Fruin—Mees, Geschiedenis van Java in 2 dln. met talrijke illustr., p. deel f 6.—

H. F. Tillema, Kromo-blanda, 4 dln. met vele lichtdrukken (antiquarisch).

Emiel Hullebroeck, Een Noodkreet uit Indië (over den achteruitgang der Inlandsche Kunstnijverheid) à f 1.—

Praeadviezen voor het Java-Congres, over Muziek- en Geschiedenis-onderwijs f 1.50 en f 3.50.

Werken van Noto Soeroto, p. deeltje f 3.75.

Werken v. Rabindranath Tagore à f 1.75.

Pracht-plaatwerken over Bali, Java, China en Japan, per band f 8.—

„Soembangsih“, gedenkboek Boedi Oetomo, een werk met talloze illustraties samengesteld uitsluitend door Indonesiërs, f 4.50.

Binnenkort verschijnt bij ons een rijk geïllustreerd boek over den Javaanschen Dans door Th. B. van Lelyveld.

Terstond te huur

te Leiden, wegens vertrek naar Indië, een gedeeltel. gemeubileerd BOVENHUIS, bevattende 2 groote en 4 kleine Kamers. Brieven onder No. 112L aan het Bureau van dit Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Wij kunnen dus de lezing van dit boekje een ieder aanbevelen, daar het tot op de laatste tijden is bijgewerkt, ook op statistisch gebied, en daarin een hoofdstuk aan de in opkomst zijnde mechanische grondbewerking werd gewijd. Moge spoedig een vierde druk noodig blijken. F. VAN PESKI.

Suriname.

Verschenen is de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de commissie van rapporteurs over het ontwerp van wet tot aanvulling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1921.

In het midden latende de vraag, aan welke terecht of ten onrechte gekoesterde verwachtingen ten aanzien van de werkzaamheid van de W.-I. Cultuurbank in het belang van de in haar bestaan bedreigde landbouwondernemingen niet is voldaan, herinnert de Minister van Koloniën er aan, dat de beperkte geldmiddelen dier bank destijds niet veroorloofden te dezer zake krachtigen steun aan de daarvoor in aanmerking komende ondernemingen in uitzicht te stellen.

Ingeval aan het ontwerp goedkeuring werd onthouden, zou de minister zich genoopt zien, om ondanks de bezwaren, welke die gedragslijn voor de betrokken ondernemingen zou kunnen hebben, de in afwachting van de beslissing van den begrotingswetgever verleende voorschotten terug te vorderen.

Aangezien de voorschotten zijn verleend op onderpand van product en onder verdere zakelijke zekerheidsstelling, kan de kans op geldelijk verlies voor den lande uitgesloten worden geacht.

De door den minister op zichzelf beaamde opmerkingen van eenige leden omtrent de bezwaren, die aan het van overheidswege verleenen van bedrijfsvoorschotten aan particuliere ondernemingen verbonden zijn, geven van de minder juiste voorstelling blijk, dat verstrekking van dergelijke landsteun in Suriname veelvuldig zou voorkomen.

Afgezien van verleenning aan den kleinen man van bedrijfscredieten van geringen omvang, in den regel door tusschenkomst van de landbouwcredietbankjes, vindt voorschotverstrekking van bedoelden aard niet plaats.

Verbetering van verkeersmiddelen, met name van de vervoermiddelen overzee, zou ook naar het gevoelen van den minister van groot belang voor de kolonie zijn. In de tegenwoordige omstandigheden echter bestaat daarop zeer weinig kans.

Volgens de laatstelijk van de W.-I. Cultuurbank ontvangen berichten, kunnen de plantages in Suriname onder voor haar minder bezwarende voorwaarden dan bij de onderwerpelijke regeling het geval kon zijn, bij particulieren voldoende bedrijfscredieten verkrijgen, zoodat mag worden aangenomen, dat men op dit punt in de kolonie tot den normalen toestand is teruggekeerd.

Aangezien de voornaamste beweegredenen voor de onderhavige steunverleenning door den lande daarmede vervallen is, werd met de directie van de Bank overeengekomen, de ondersteuning met het einde van het afgelopen jaar te doen ophouden.

Het juiste beloop van de gezamenlijke voorschotten kan op dit oogenblik nog niet worden vastgesteld. Ten hoogste zal daarmede omstreeks f 125000 gemoeid zijn.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 12 Januari waren o.m. aan de orde:

14. Nadere aanvulling en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1921. (Verschillende onderwerpen).

15. Aanvulling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor 1921. (Voorschotten landbouwondernemingen met koffie of cacaoaanplant).

Deze wetsontwerpen werden wegens afwezigheid

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONNEN
GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512

□ □ DRUGGERIJEN □ □ CHEMICALIËN □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDEN BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPECIALITEËN □ □

van den Minister van Koloniën tot een volgende vergadering aangehouden.

De vergadering werd hierop te 12 u. 25 min. verdaagd tot Dinsdag 31 Januari des avonds te half negen.

„De West“ van 25 November neemt een kijkje bij de bureu, Britsch Guiana n.l.:

„De Gouverneur van Demerara heeft 15 November de wetgevende vergadering aldaar geopend. Bij het lezen van de rede, die Sir Wilfred Collet bij die gelegenheid hield, werden wij telkens getroffen door de vele punten van overeenkomst tusschen beide koloniën. Tal van vraagstukken die hier de gemoederen bezig houden, vragen ook bij onze bureu de aandacht. Het bevolkingsvraagstuk, de cultuur-crisis, het loonvraagstuk, het hygiënisch vraagstuk, de opening der binnenlanden ook voor cultures, het zijn allemaal bekende klanken“.....

Wij knippen verder uit „De West“ eenige der opmerkingen van Sir Wilfred Collet:

„De aandacht van kapitalisten is op deze kolonie gevestigd, doch zonder de zekerheid van een gestadige bevolkingstoename vinden zij geen aanleiding om groote kapitalen hier te beleggen.

In dit verband zij er op gewezen, dat de Indische regering besloten heeft een commissie naar Demerara te zenden, om den toestand der immigranten na te gaan en te adviseeren over verdere vestiging van Britsch-Indiërs hier. Ik verwacht die commissie in het begin van het volgend jaar en vertrouwd dat het resultaat van haar onderzoek zal zijn, dat opnieuw Britsch-Indiërs hierheen zullen trekken om van Demerara hun tweede vaderland te maken.“

„De volkstelling die in 1921 werd gehouden, leidde tot een teleurstellende uitkomst. Het zielen-tal steeg (sedert de telling van 1911) met slechts 1650 personen. Daartoe heeft medegewerkt het feit, dat terwijl de immigratie uit Indië werd stopgezet, wij voortgingen met het terugzenden van Indiërs naar hun land. In het voorbijgaan kan hier worden aangesipt, dat van die Indiërs velen gaarne zouden wederkeeren naar Demerara en sommigen reeds teruggekomen zijn“.....

„De ruggespraak van de kolonie bestaat uit ingeborenen. In 1911 bedroeg hun aantal 218.628 en in 1921 was het cijfer 243.447. Een vermeerdering dus van 24.762 of bijna 12 percent. Hoewel van belang, is die toeneming niet wat zij behoorde te zijn. Slechts ten deele kan dit op rekening worden gesteld van de Spaansche griep-epidemie in 1918 en 1919. De economische toestand heeft eveneens het zijne daartoe bijgedragen.

Het aantal Noord-Europeanen in de kolonie is thans niet grooter dan het was in 1830. Dit komt vooral omdat vele posities die vroeger alleen door Europeanen konden worden vervuld, thans kunnen worden vervuld door personen van andere rassen, die vooruitgegaan zijn. Het gering aantal Europeanen houdt geen verband met het klimaat. Zelfs is het sterftecijfer onder Europeanen in Britsch-Guyana geringer dan in Engeland“.....

„Voorts zal u worden gevraagd crediet te verleen voor een hoogeopname van de streek boven de Great Falls aan de Demerara-rivier. Deze vallen kunnen met betrekkelijk weinig kosten worden afgedamd, waardoor een meer kan worden verkregen van voldoende capaciteit voor de oprichting van een centrale. De bouw dier centrale zal de financiële krachten der kolonie te boven gaan, doch Engelsche kapitalisten zijn bereid dit werk te ondernemen, indien zij voldoende zekerheid kunnen verkrijgen, dat de electricische energie, wanneer die beschikbaar zal zijn, ook zal worden gebruikt. Tot dit einde zullen hun uitgestrekte landconcessiën moeten worden verleend, die zij zelven tot ontwikkeling zullen brengen. Dit laatste hangt weder af van de vraag of zij in staat zullen zijn om voldoende bevolking te krijgen. Zoodat de stad van zaken thans is, zijn zij niet bereid om iemand uit te zenden, noch om eenig voorstel te doen. Maar zij zouden gaarne meer inlichtingen wenschen te hebben

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Wissel In- en Verkoop. Credietbrieven. Telegrafische Uitbetalingen.	<h2>Hollandsche Bank voor West-Indië</h2> <p>Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAAÇAO CARACAS VENEZUELA</p> <p>Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.</p>	Incasseeringen. Handelsinformaties. Rembours- en Document-Credieten.
--	--	---

dan ik hun thans kan verschaffen. Daarvoor is een opname noodig, die niet veel behoeft te kosten. Is deze opname geschied en is de immigratie hervat, dan zal ik in staat zijn om meer afgeronde voorstellen te doen aan de kapitalisten dan op dit oogenblik mogelijk is.

In dit verband zij herinnerd aan het voornemen om een proeftocht te houden, ten einde na te gaan of watervliegtuigen voor het verkeer met ons binnenland kunnen worden benut. De foto's op dien proeftocht te nemen, zullen wellicht van uitnemend belang zijn in verband met de plannen tot opening van het Hinterland....."

Wij ontvingen dezer dagen een kistje Surinaamsche sinaasappelen. Van kleur zijn ze niet zoo mooi als die men hier gewoon is, maar zij zijn oneindig lekkerder. De Nederlandsche huisvrouw is in den regel zeer conservatief op het punt van voedingsmiddelen, genotmiddelen, enz., maar heeft ze eenmaal den Surinaamschen sinaasappel geproefd, dan zal ze daaraan zeker de voorkeur geven. Er moet weer een proefzending uit Suriname zijn aangekomen. Het is ons evenwel nog niet bekend of ze goed is overgekomen. De booten van de K. W. I. Mail hebben geen koelruim.

Hoe het mogelijk is, dat een maatschappij, die reeds 38 jaren op Suriname vaart, nog niet heeft ingezien welk een groot belang het voor de kolonie en ook voor haar zou zijn een deel van de scheepsruimte in te richten voor vruchtvervoer, is onverklaarbaar. Dit is een kortzichtigheid die aan het ongeoefelijke grenst. Had zij dit voor jaren reeds gedaan, dan had zich in Suriname een uitgebreide cultuur van allerlei tropische vruchten ontwikkeld, die hier een goede markt zouden vinden, bananen, sinaasappelen, ananassen, papaja's, manje's en tal van andere. Wij herinneren ons in het district Coronie een groote mandarijn te hebben gevonden, de fijnste van alle citrussoorten. Als de K. W. I. Mail te kortzichtig blijft, is er dan in Rotterdam geen stoomvaartmaatschappij die de zaak in handen wil nemen?

Toen het contract met de Trust Company werd opgezegd — waarmede de bacove cultuur eindigde — werd gezegd dat de ongo bacove onverkoopbaar was, o.m. omdat de vruchten van den steel loslieten. Van zeer deskundige zijde werd ons medegedeeld dat dit volstrekt onwaar is. Zelfs als de vruchten rot zijn blijven ze aan den steel hangen.

Het stopzetten van de bacovencultuur is een groote fout geweest.

In zijn hiervoren afgedrukte memorie van antwoord zeide de Minister van Koloniën dat ook naar zijn gevoelen „verbetering van verkeersmiddelen, met name van de vervoermiddelen over zee, van groot belang voor de kolonie zou zijn". Ongelukkig voegde hij daaraan toe: „In de tegenwoordige omstandigheden echter bestaat daarop weinig kans".

Naar onze meening zijn de omstandigheden niet zoo ongunstig, als de regering maar steunen wil. Een goede scheepvaartverbinding is betere steun dan voorschotten aan de planters.

De Minister neme dit nog eens in overweging. Aan schepen is er nu zeker geen gebrek en de koeltechniek gaat met den dag vooruit.

Curacao.

Het Bezuinigingsrapport.

III.

Na deze beschouwingen laat ook de commissie voorop gaan de bezuiniging als middel om de lasten van het moederland te verminderen. In de eerste plaats wordt aanbevolen de instelling van een *financieraad* van 3 leden, „volledig bekend met de toestanden in de kolonie en vertrouwd met den handel zoowel als met de ambtelijke administratie."

Heel duidelijk is het niet, wat die Raad moet doen. Verwezen wordt naar een dergelijk lichaam, in Nederland voorgesteld, dat „advies (zou) moeten uitbrengen over belangrijke transacties en maatregelen, waarin de Staten-Generaal niet gehoord kunnen worden, als aankoop van panden enz. en bij overschrijding van beteekenis van verschillende uitgaafposten." Als dat alles is, kunnen wij den financieraad in Curacao, waar Koloniale Raad en Raad van bestuur reeds veel eenvoudiger benaderbaar zijn dan de Staten-Generaal en Raad van State in Holland, wel missen, aangenomen nog, dat er 3 zoo gewenschte mannen te vinden zijn.

Hierin volgen eenige voorstellen van practischen aard:

1°. afschaffing van het garnizoen, dat jaarlijks f 500.000.— kost en vervanging door een op militaire leest geschoeid politiecorps. De commissie acht het nut van het garnizoen tegenover een buitenlandschen vijand problematisch, meent, dat daarvoor en voor handhaving der neutraliteit een marine-stationschip noodig is, terwijl de „militaire politie" ook repressief kan optreden. Er is voor dit voorstel iets te zeggen. Ook zonder ons tot oordeelen over de beteekenis van het garnizoen bevoegd te achten, meenen wij wel de veronderstelling te mogen uiten, dat dit productiever arbeid kan verrichten dan thans het geval is. De bezoldigingskosten der politie bedragen ongeveer f 100.000.—, een gewapende politie, zij het dan met Oost-Indische salarissen, zal heel wat minder dan f 600.000.— behoeven te kosten;

2°. openbare aanbesteding van eenvoudige werken.

Dit is blijkbaar een meerderheidsvoorstel en sluit zich bij de opmerking in de nota van den heer A. G. Statius Muller aan. Ook in den Kolonialen Raad is meermalen over de kostbaarheid van dit departement geklaagd. Ditmaal wordt gezegd.

„Omtrent Openbare Werken werd speciaal geklaagd over de schrikbarende uitgaven, door dit Departement gedaan en den kostbaren daaraan verbonden straf. Voortdurend wordt vanwege het gouvernement geklaagd over gebrek aan geschoold personeel bij dit departement. Men meent dat dit geschoold personeel, dat uit Holland gezonden wordt zonder practische ervaring in de tropen, vaak een beletsel is voor het goed uitvoeren van de meer eenvoudige werken. Curacao kan wijzen op vele groote bouwwerken, zooals het militair hospitaal, de quarantaine inrichting en groote particuliere huizen, die zonder geschoold personeel minder kostbaar en toch solide zijn uitgevoerd. De geschoolde krachten, zoo meende men, exploiteeren te veel hun schoolkennis, opgedaan in een land, waar men de eischen noch de praktijk van Curacao kent, en met de praktijk van hier wordt geen rekening gehouden."

En op een andere plaats wordt het afgekeurd, dat ambtenaren van „Openbare werken" in gouvernementstijd voor particulieren werk te verrichten. Dit is misschien moeilijk te vermijden bij gebrek van ander deskundig personeel zouden wij geneigd zijn te zeggen, maar laat men zich er behoorlijk voor laten betalen ten bate van de schatkist;

3o. opheffing van den landbouwkundigen dienst op de benedenwindsche eilanden;

4o. verlenging van den kantoortijd der bureelambtenaren met 1 of 2 uren.

Ten slotte maakt de commissie eenige waarschuwendes opmerkingen over grootscheepsche inrichting van den openbaren gezondheidsdienst en van het schooltoezicht. En omtrent den mijnbouwdeskundigendienst en de pogingen om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien, wordt gezegd:

„De commissie waarschuwde bij voorbaat tegen een kostbaren opzet van den mijnbouwkundigen dienst. Men verklaarde, dat sedert 1880 de eilanden van de kolonie herhaaldelijk door geologen onderzocht zijn, en voortdurend gebleken is, dat geen rendabele exploitatie der nog niet ontgonnen mijn-

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek „DE KOEDOE", Fred. Hendriklaan 166, 's-Gravenhage, Telefoon Sch. 1053 13

DIABETA RENNA

van Mevr. A. KRAJENBRINK, Soerabaja

DIABETA geneest suikerziekte in elk stadium
 RENNA tegen niersteen en galsteen

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
 Hoofdkantoor: Amsterdam
 Filiaal: Arnhem
 Filiaal: 100 Gorinchem
 Heemskerkstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
 Tel. N. 3495. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grootte oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALANTIKELEN.

KUNSTINSTITUUT

De Scheveningsche Muziekschool

Dir. JOSEPHINE WINTER 16

Keizerstraat 23 - Scheveningen

Technisch-Bureau
K. F. HENNEMAN

ATJENSTRAAT 68-70 DEN HAAG
Telefoon HAAG 245.

Electriciteit - Gas
Water - Centrale Verwarming - Sanitair
Drijfwerken - Machinerieën
Smederij - Instrumentmakerij
Adviezen - Plannen - Begrotingen

ALLES

OP
TECHNISCH
GEBIED.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

Fa. G. J. HILBRINK

29 WESTEINDE
tegenover Engelsche Legatie
voorh. 8 Daendelsstraat
'S-GRAVENHAGE

Afdeeling Dameskleeding

bericht hiermede, dat zij hare gereedzijnde modellen Wandel-Costuums, Mantels en Bontwerken tegen zeer verlaagde prijzen zal uitverkoopen en hare eerste klas Dameskleeding naar Maat gedurende Januari zal leveren:

WANDEL-COSTUMES vanaf f 95.-
MANTELS " f 80.-

KALENDER-SCHRIJFLEGGER

Op herhaald en veelzijdig verzoek hebben wij besloten ertoe over te gaan een zeer beperkt aantal van onzen Kalender-Schrijflegger voor Cliëntèle, die meer dan het hun gezonden exemplaar wonschen en voor niet-clientèle beschikbaar te stellen tot den prijs van drie gulden

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

Adverteeren doet verkoopen.

producten mogelijk is, mede in verband met de kleine oppervlakte der lagen.

Voor wat de watervoorziening van Willemstad betreft, behoort eerst te worden uitgemaakt, of in verband met de bodemgesteldheid aanleg van een waterleiding niet te kostbaar zal zijn, voor men grootsche plannen gaat uitwerken.

Men meende, dat Willemstad misschien voldoende geholpen zal zijn door het bouwen van groote reservoirs tusschen de heuvels van Scharloo en op andere plaatsen."

De opbrengst der middelen.

De administrateur van financiën geeft de volgende toelichting bij den staat, aantoonende de opbrengst der middelen over het 3e kwartaal 1921, vergeleken met die over hetzelfde tijdvak in 1920 en met 1/4 der raming:

In het 3e kwartaal 1921 waren de inkomsten uit belastingen ongeveer f 76.000,— minder dan in het overeenkomstig kwartaal in 1920; terwijl ze f 2.000,— minder bedroegen dan 1/4 der raming.

Deze mindere opbrengst vergeleken met 1920 is voornamelijk te wijten aan mindere opbrengst van f 30.000,— aan invoerrechten, terwijl ook de Kohierbelastingen belangrijk minder opbrachten.

De mindere opbrengst der Kohierbelastingen is te wijten aan het feit dat de waarschuwingen eerst in het 4e kwartaal 1921 verzonden zijn.

De Gedistilleerdaccijns bracht f 30.000,— meer dan 1/4 der raming op, zoodat ook in het 3de kwartaal de opbrengst ruim is blijven vloeien.

Wat de „Inkomsten van onderscheiden aard" betreft, deze bracht f 23.000,— meer op den 1/4 der raming, echter f 215.000,— minder dan de opbrengst over hetzelfde kwartaal in 1920. Deze fenomenale opbrengst in 1920 is te danken aan den verkoop van levensmiddelen door het Bureau van Voedselvoorziening.

In het 3de kwartaal 1920 werd n.l. vanwege het Gouvernement voor f 230.000,— ontvangen aan verkoop van levensmiddelen. Waar deze verkoop sedert dien gestaakt is, is toch de opbrengst in 1921 hoog te nemen. Deze hooge opbrengst vindt zijn oorzaak in de opbrengst der post. „Alle andere ontvangsten" ad f 30.000,—.

Op dit middel zijn geboekt f 22.500,— gestort overeenkomstig Art. 2 P. B. 1920 No. 57 (Wees, onbeheerde en desolate boedelkamer).

Vermelding verdient nog, dat de loodsgelden ditmaal de bijzondere hooge cijfers n.l. ruim f 16.000,— behaalde. Niet minder dan 233 stoomschepen en 302 zeilschepen werden ingeklaard.

Aan uitvoerrecht van mijnproducten werd ontvangen f 14.000,—. 11.438 ton fosphaat werd in het 3de kwartaal uitgevoerd.

De totale inkomsten over de afgelopen 3 kwartalen overtroffen met f 109.000.— 3/4 der raming van het geheele jaar.

De *Amigoe di Curaçao* vermeldt nog uitdrukkelijk deze cijfers:

Aan belastingen werd opgebracht:		
1e kwartaal	f 179.950.58
2e „	„ 297.117.44½
3e „	„ 217.759.26

en aan inkomsten van onderscheiden aard:

1e kwartaal	f 95.362.46
2e „	„ 142.120.67½
3e „	„ 116.967.57½

De „draadloze" heeft op St. Martin f 572,— opgebracht, dat is meer dan op Aruba of Bonaire. De totale opbrengst der 4 draadloze stations bedraagt over de laatste 3 maanden f 4.353.70 of meer dan het dubbele der raming. De opbrengst in het 1e kwartaal was f 2.669.66 en in het tweede f 4.825.65½.

Antwoord

van den Minister van Koloniën op de vraag van den heer van Kol inzake het verstrekken van betrekkelijk geringe voorschotten aan de kleine landbouwers op Aruba.

„Voor het verlenen van machtiging aan den gouverneur tot verstrekking van voorschotten aan

kleine landbouwers op Aruba, bestaat geen aanleiding. Bij de begroting voor het loopend jaar (artikel 92bis) is een crediet toegestaan voor de toekenning van voorschotten, o.a. ter bevordering van den landbouw, waarover de gouverneur bevoegd is te beschikken. De in de *Amigoe di Curaçao* van 12 November l.l. voorkomende klachten zullen ongetwijfeld aan de aandacht van den gouverneur niet zijn ontgaan. De ondergeteekende is overtuigd, dat de landvoogd, zoo daartoe aanleiding mocht hebben bestaan, niet zal hebben nagelaten aan de klachten te gemoet te komen. Niettemin brengt de ondergeteekende de hem in deze gestelde vraag en zijn antwoord daarop ter kennis van den gouverneur."

Eindelijk!

Het op 1 Juni 1920 door Gouverneur Helfrich van den Kolonialen Raad gevraagde advies over het stelsel van verkiezing van den Kolonialen Raad en het onderwerp van financiële decentralisatie is einde November verschenen. Wij hopen er uitvoeriger op te kunnen terugkomen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Nieuw Guinea.

De uit hunne koloniën opgejaagde Duitschers zoeken elders eene plaats om hunne energie tot haar recht te laten komen. Zij weten, dat hun in het vaderland ook geen aanlokkelijke toestanden wachten, als zij daarheen mochten wederkeeren. Het is te verklaren dat zij, wier bezittingen in Duitsch Nieuw-Guinea door de Australische regering in beslag genomen zijn, hun aandacht in de eerste plaats op het meest naburige Nederlandsch Nieuw-Guinea hebben gevestigd. Naar wij uit het Bat. Nbl. vernemen, hebben zij zich vereenigd, om met het bedrag van 3½ ton, hun als schade-loosstelling toegedacht, de ontginning van woeste gronden in ons gebied aan te vatten. In afwachting van de ontvangst van dit bedrag, hebben zij zich tot de Indische regering gewend met een verzoek om met raad en daad bijgestaan te worden. Naar 't Bat. Nbl. vernam, heeft de regering aan dat verzoek om raad in zooverre voldaan, dat inlichtingen werden verschaft. Op 't verzoek om steun kon echter uiteraard geen ander antwoord volgen, dan dat er niet meer faciliteiten verleend kunnen worden, dan ten opzichte van Nederlandsche onderdanen zou geschieden.

Geven wij het hier volgende bericht uit het Soer. Hbl. op zichzelf alleen als aanwijzing, hoe zelfs officieele rapporteurs in hunne officieele verslagen er dikwijls maar een slag in slaan, als feit ligt in de zending van kolonel Honnan toch ook eene bevestiging van de verlevendigde belangstelling voor 't oostelijk uiteinde van den Nederlandschen archipel opgewekt, die niet onopgemerkt behoort te blijven.

„Kolonel Honnan, van de Australische troepen in N.-Guinea, keerde naar Sydney terug, om zijn rapport over den gezondheidstoestand in N.-Guinea bij het Australisch gouvernement in te dienen. Kolonel Honnan beweerde, dat de pokken in Ned. N.-Guinea ernstig heerschen en beveelt aan een Indische wacht langs de grenzen van Ned.- en Austr. N.-Guinea, om besmetting van het laatste te voorkomen.

Volgens dezen kolonel zijn alle N.-Guinea-bewoners, voor zooverre zij op Britsch gebied verblijven, tegen de pokken ingeënt, doch het Nederlandsche gouvernement heeft zijn onderhoorige inboorlingen aan hun lot overgelaten.

Hoe het mogelijk zal zijn om de grenzen te bewaken, komt ons raadselachtig voor en ook de Sydneyers steekt den draak met deze algemeene pokkeninenting."

De leelijke Togo-zaak.

De beschuldigingen, aan 't adres van den commissaris der Fransche republiek in Togo *Woelfel* uitgebracht, waarover wij in de December-afleveringen van het K. W. schreven, blijken maar al te zeer gegrond te zijn. Het onderzoek, ingesteld door den inspecteur der koloniën Humblot, heeft niet alleen de juistheid bevestigd van het gerucht, dat de zelfmoord van den adjunct-administrateur *Dusser* ten nauwste in verband staat met de knoeierijen tusschen *Woelfel* en de bestuurders van de kort geleden opgerichte *Compagnie française du Togo*, die de concessie kreeg van uitgestrekte voormalige Deutsche plantages, maar het heeft tevens de schuld aangewezen van den substituut van den procureur-generaal in Fransch West-Afrika, *Lucas*, magistraat, die zijne positie op niet minder ergerlijke wijze misbruikt heeft om groot financieel voordeel te verkrijgen, dan de commissaris der republiek zelf. Beide functionarissen zijn naar Parijs opgeroepen ter verantwoording. Mr. *Bonnet*, die zich in 't koloniale bestuur een goeden naam verworven heeft, is aangewezen om de leiding der zaken in Togo op zich te nemen.

PIANOHANDEL
P. MOSTERT

Reinkenstraat 16 DEN HAAG

Vakkundig Stemmen en Repareeren
Gereedmaken voor de Tropen

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON

Telefoon M. 1880 en M. 3331

Waldeck Pyrmontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

Bij een opeenhooping van moreel zoo zwak staande personen dringt de vraag zich op: hoe komt men toch tot een dergelijke keuze? Vooral waar 't gold eene Duitsche erfenis over te nemen, zou men een strenge keuze van geschikte, hoogstaande personen verwacht hebben. In Togo is de goed geordende Duitsche organisatie zoo verwoest, dat F. Jourdiere eene hieraan gewijde beschouwing in La Dépêche Coloniale van 8-9 Januari aldus besluit: Togo was ten volle een het onderste boven staand huis geworden. Men gaat er weer orde in brengen en voor deze moeilijke taak was niemand beter aan te wijzen dan de heer Bonnacarrère.

De regels van den Haag.

De verzenders hebben veel beslommering en nadeel door de gevolgen van onvoldoende verzorging der verscheppte artikelen, zonder dat zij behoorlijk verhaal hebben op den transporteur. Dit wordt in 't bijzonder nog ondervonden bij de verschepingen voor de koloniën. De reeders hebben geleidelijk zoo vele bepalingen in de cognossemten doen opnemen, dat hunne verantwoordelijkheid vrijwel altijd uitgeschakeld wordt. Moet de verzender niet betalen, dan is 't toch de verzekering, die hare voorwaarden hierdoor weer zoo hoog heeft moeten opvoeren, dat de verzender toch de dupe is. De oorlogsgevolgen werken verder ook nog ongunstig op de positie van de verzenders in; er wordt meer wettelijk, onverschillig, ruw opgetreden dan voorheen. Ook is 't geweten minder nauwgezet geworden, zoodat het aantal diefstallen tijdens de transporten naar boord of aan boord opvallend is toegenomen.

Dit verschijnsel heeft de „International Law Association“ er toe gebracht een congres ter zake bijeen te roepen, dat in September l.l. in Den Haag gehouden is. Dit heeft tot de formulering van nieuwe regels geleid, welke 1 Februari a.s. in werking moeten treden.

Volgens Ablon, aan wiens artikel in La Dépêche Coloniale van 1-2 Januari wij deze gegevens ontleenen, berusten die regels op hetgeen de Amerikaansche Harter Act van 1893 reeds als praktisch uitvoerder geleerd heeft, bij de toepassing in de Vereenigde Staten, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Zij gaan uit van het beginsel, dat de reeder vrij moet blijven van de gevolgen van fouten, die aan de scheepvaart te wijten zijn, maar dat hij verantwoordelijk moet zijn voor de wijze van laden, behandelen, stuwen en ontladen van de goederen. De transporteur moet zijn schip overeenkomstig de voorgeschreven bepalingen als vervoermiddel in goeden staat houden. Heeft hij hiaraan voldaan, dan strekt zijne verantwoordelijkheid zich niet verder uit tot door den kapitein of de bemanning van het schip begane fouten; deze vallen binnen het risico dat de assurantie op zich neemt. Om zijne aanspraken vast te leggen, zal de transporteur dadelijk na het laden der handelswaren een definitief cognossement moeten afgeven ter vervanging van 't voorloopig ontvangstbewijs, afgegeven bij de bezorging der artikelen op de kade. Aangezien de transporteur de waarde der artikelen niet juist kent, zijn bepaalde grenzen voor zijne aansprakelijkheid omschreven.

De schrijver van 't artikel dringt op eene nauwgezette toepassing van deze regels aan, alsmede op eene sanctioneerende ervan door ratificatie der Parlemen ten; deze heeft intusschen nog niet plaats gevonden. Dit onthoudt aan de z.g.n. Regels van Den Haag vooralsnog de noodige stevigheid, voor zoover 't mocht blijken dat niet alle betrokkenen willig zijn er zich in de praktijk naar te voegen.

Anti-Europeesche propaganda in Afrika.

Reuters agentschap geeft inlichtingen weer over bovenvermeld onderwerp, verschaft door een hooggeplaatst Engelsch ambtenaar, die zoowel voor als na den oorlog gelegenheid had verschillende deelen van Afrika te bezoeken. Hij spreekt over de toenemende cohesie der inheemsche rassen om tot verweer tegen den Europeaan te komen. Bestond voorheen, om zoo te zeggen, geen gemeenschapsgevoel, de militaire dienstplicht tegen de blanken heeft Afrikaners in de laatste jaren nader bij elkander gebracht en heeft tevens den eerbied voor het blanke ras doen afnemen.

Geheime vereenigingen tellen heidenen, christenen en mahomedanen onder hare leden. Circulaires, wier geest en vorm wijst op verwantschap met die door de nationalist in Britsch-Indië en Egypte verspreid, worden in de vijf voornaamste Afrikaansche talen overgezeten en in groot aantal door 't geheele werelddeel verspreid.

Ook wordt gewag gemaakt van brochures van 25 à 30 blz., waarin de leer wordt verkondigd, dat 't oogenblik gekomen is om het juk der blanke overheersching af te werpen. Een tak van deze propaganda werd nagegaan als zijn oorsprong te hebben in Fransch Midden-Afrika; door Liberia strekt hij zich uit tot in de Z.-A. Unie en in eene andere richting, hoewel minder krachtig, over Oeganda, Nyassaland, Belgisch Kongo, naar Abyssinië en Kenya.

Batouala.

Toen de Indische wijsgeer Tagore een Nobelprijs kreeg heeft dit opzien gebaard, maar het is algemeen toegejuicht. Het pleitte voor de commissie in het noorden, dat zij den

buitengewonen man in 't verre Oosten had weten te ontdekken en tot zijne verdere waardeering bijdroeg.

Geheel anders is 't nu in Frankrijk gesteld, in vele der beschouwingen gewijd aan de toekenning van den prix Goncourt aan den heer Maran, een neger, als ambtenaar in Midden-Afrika in Franschen dienst. In Batouala heeft deze de karakters uitgestald van zwakke, onbillijke, slechte ambtenaren, het onvoldoende doen uitkomen van het voor de koloniën beschikbaar gestelde Fransche kapitaal, de slechte werking van 't boschwezen, enz. De Fransche bladen, die zijn werk bespreken, noemen 't veelal onbeduidend, geïnspireerd door ongezone opvattingen, onvriendelijk ten opzichte van het moederland. Als lectuur over negers voor negers kan 't er door, maar er een stempel van uitmuntende deugdzaamheid op te drukken, zooals de toekenning van den prix Goncourt gedaan heeft, ziet dat vinden zij al te kras.

Natuurlijk ziet de een er al een handlanging in aan de anti-Fransche campagne, maar ook wordt reeds uitgesproken dat het ontslag van den ambtenaar te verwachten is, aangezien 't onaannemelijk wordt geacht, dat iemand, die zijn bestuur zoo slecht beoordeelt, zich bij dat bestuur op zijne plaats blijft achten.

't Is te hopen, dat het buitenland zich een eigen vrij oordeel over Batouala zal vormen en voor zoover het de bekranking gerechtvaardigd acht, dit flink tegen de afbrekende of geringschattende beschouwingen der gekrenkte Fransche pers zal uitspreken, dan wel haar in 't tegenovergestelde geval toch zal voorhouden, in hoever in onzen tijd de waardeering van den schrijver onafhankelijk moet blijven van die van den ambtenaar, hetgeen niet wegneemt, dat de ambtenaar wel verantwoordelijk blijft voor hetgeen hij in druk doet verschijnen.

Koloniale tentoonstelling te Marseille.

Brengen wij in herinnering, dat 16 April de koloniale tentoonstelling te Marseille zal worden geopend. Zij is niet internationaal, maar belooft toch heel interessant te worden. Op het rondpunt van de Padre staan de hoofdgebouwen deels reeds. De tentoonstelling zal niet alleen een jaarmarkt van producten van en voor de koloniën worden, maar ook een weergeving van 't mooie en belangrijke der koloniën.

Wellicht wil deze en gene, bij 't opmaken van zijn reisplan voor de lente en zomermaanden met deze aantrekkelijkheid rekening houden.

Commissaris-generaal is de heer Artaud, die den heer Armand Touche te Marseille tot secretaris heeft.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging: WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

LANDBOUWTENTONSTELLING ECUADOR.

QUITO, 24 Mei 1922. Tentoonstelling van landbouwmachines en werktuigen (inzendingen van Nederlandsche fabrikanten gevraagd), landbouwzaden, planten, vee.

NATIONALE KOLONIALE TENTONSTELLING.

Marseille, April-November 1922.

Nadere bijzonderheden: Bureau voor Handelsinlichtingen, 16 Oude Brugsteeg, ter inzage.

Op de leeszaal, Heulstraat 17, ter kennisneming voor belangstellende leden: Verslag van het Volkscredietwezen, loopende tot ultimo Juni 1921, met 10 bijlagen. (Uitgave van het Ministerie van Koloniën).

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

Mededeeling dat van Woensdag 18 tot en met Zondag 22 dezer in Pulchri Studio eene TENTONSTELLING van Balische kunst wordt gehouden, bestaande uit schetsen, aquarellen, teekeningen, enz. van Jonkv. Tyra de Kleen.

Geopend van 10-5 uur. Toegang vrij, ook voor niet-leden. HET BESTUUR.

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

**CADEAU
VOOR DAMES**

IS

**François Blom's
Moderne Kookkunst**

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoonstelling te 's-Gravenhage 1907

Ingemaaid f 4.25 In linnen stempelhand f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel.

Genua en Marseille
Gereguleerde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

Het beste Engelse Rijkswiel **de Rutge. Whitworth**
Het beste Hollandische Rijkswiel **de Hima**
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7355 134 Telefoon H. 2742

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

Zijt Gij Abonn e

van het rijk Geillustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

Tagore's
Opvoedingsidealen

door NOTO SOEROTO

Met 5 illustraties Prijs . . . f 2.20

Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

. . . Een boekje, als een vreemde bloem,
waaraan wondere geuren ontzweven, deze
Idealen van Tagore over opvoeding, in het
stille woudheilighdom van Shanti Niketan
opglanzend, dat stille oord, waar de vrede
zelve schijnt te wonen. Er ruischt iets in
deze idealen, als de melodie van een lied,
in vreemde taal gezongen, dat heel uit de
verte tot ons komt, ons dwingt tot stilstaan,
tot luisteren; dat ons ontroert met een zonde-
linge ontroering, half genot, half smart . . .

(ELISE SOER in „De Tijdspiegel”).

Uitgave van „Hadi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend
programma.

Doorlopende Voorstelling,
aanvang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon
geschieden.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de **O. L. v. E. H.**

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

A. Kurth, Weesperplein 19, Amsterdam, als machinist bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen; F. M ller, Amsterdam, Weesperplein, 19, als machinist bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen; W. Deubel, Amsterdam, Weesperplein 19iv, als machinist bij den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen; L. Th. Dec, Den Helder, Oostslootsiraat 56, als controleur 2de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst; W. van der Heul, Rijnsburg, Sandtlaan 2, als controleur 2de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst; G. J. W. van Dam, Den Haag, Hooftskade 3, als leerling-werktuigkundige bij de Gouvernementsmarine; D. Koiter, Exloo, als gouvernements-veerarts.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap).
Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.
Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.
Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.
Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
Leeraar met K^o bevoegdheid.
Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer met de hoofdkate en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of tijdelijken dienst).
Twee directrices bij de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).
Veerarts bij den burgerlijken veerartsenijkundigen dienst.
Teekenaar bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen.
Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Technicus voor electro-zwakstroom.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Adsp.-electro-technisch ambtenaar.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 11 tot 18 Jan. 1922.

Nieuwe Leden:

J. H. Bijbaw, Oud-Administrateur Indische Cultuurondernemingen, Den Haag, Jan van Nassastraat 91, f 5.
J. Soesman, Student, Den Haag, v. Weede v. Dijkveldstr. 10, f 2.50. Kwik Tjje Tik, Student, Den Haag, Prins Mauritsplein 23, f 2.50.

Het soliedste en goedkoopste adres

voor

Gepantserde Hut- en Mailkoffers

is bij

J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG

Reisartikelen en Lederwaren

Mutulesha, Cadet N.-I. L., Kon. Militaire Academie Breda, f 2.50.
E. Cassuto, Tandarts, Den Haag, Frederik Hendriklaan 45, f 5.
J. Spuls, Particulier, Den Bosch, Guldenvlietstr. 5, f 5.
S. J. A. Bucher, Opzichter Landsgebouwen in N.-I., Amsterdam, Hugo de Grootkade 30, f 5.
W. Baron Sloet tot Everlo, Employ  Twentsche Bank, Den Haag, Theresiastraat 3, f 5.
Mevr. G. L. Soelaiman-Feekes, onderwijzeres 2e kl. O.-I., Katwijk aan Zee, Brittenstraat 5, f 5.
C. G. Toorop, 1ste Luitenant N.-I. L., Utrecht, Kr gerstr. 37bis, f 5.
Knaap, Gouvernements Veerarts, Pasoeroean, f 5.
Mevr. Holl, S.f. Boedoran, Sidoardjo, f 5.
Ontspanningslokaal Kadarschool Tjimahi (abonnem.) f 5.
Leestafel van het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord, Den Helder (abonnem.) f 5.

Af schrijven.

M. Couterier, Amsterdam, Bloemgracht 119.
G. Thijm, Paramaribo, Weedestraat 34 (overleden).
J. E. de Neef, Paramaribo, Prinsstraat (overleden).
Mej. A. C. Comvalius, Paramaribo, Hoogestraat 364.
P. C. Dudok van Heel, Den Haag, L. v. Meerdervoort 189.
Mevr. Wed. G. A. Kusky, geb. Loudon, Den Haag, Sweelinckstraat 210.
H. Kemper, leerling landb. school, Deventer, Eendrachtstraat 20.
C. v. d. Most, leerling landb. school Deventer, Lagestr. 24.
J. H. Valentgoed, leerling landb. school Deventer, Lagestr. 24.
B. Teensma, gep. majoor N.-I. L. Haarlem, Leidsche Vaart 240.
H. J. Regeer, Opzichter B. O. W. Delft, Choorstraat 9

Adresveranderingen.

W. A. Uiterwijk, Ambtenaar gemeente Padang, van: Zuesfen, naar: Padang.
C. C. Krom, ass.-resident, van: Berlicum (N.-B.), naar: Weltevreden, Dep. B.B.
S. G. Nootboom, Adm. Ambt. B.B., van: Rotterdam, Kortekade 33a, naar: Weltevreden, Dep. B.B.
A. Mol, Luit. Inf. N.-I. L., van: Nieuw-Helvoet, naar: Bandoeng, D. v. O.
P. van Geelen, Inspecteur L. O., van: Den Haag, Johan Maetsuyckerstr. 26, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.
Chr. Simons, Districts-commissaris, van: Paramaribo, naar: Saramacca.
Dr. van Amson, van: Coronie naar: Pr voijance, Saramacca.
F. J. Schepp, Districts-secretaris, van: Paramaribo naar: Nieuw-Amsterdam.
P. A. L. Eggermont, Onderwijzer Mulo, van: Tondano, naar: Clinge (Zeeland).
H. A. Haas, Apeldoorn, van: Mariannalaan 2, naar: Bas Backerlaan 12.
D. van Geuns, gep. O.-I. Onderwijzer, Den Haag, van Weede v. Dijkveldstraat, van: 21 naar: 41.
L. van Rij, Kap. Magazijn. Art., Den Haag, van: Acaciastraat 72, naar: Weimarstraat 237.
M. A. van Heekeren, Oud-Kap. N.-I. L., Amsterdam, van: Marnixstr. 394, naar: Amstelveenscheweg 152.
M. van der Vegte, Douaneambtenaar O.-I., van: Zalt-Bommel naar Tandjong-Priok.
J. L. Drost, reserve-Luit., van: Den Haag, Beeklaan 338, naar: Bandoeng, D. v. O.
Mej. Kranenburg, van: de Rijp (N.-H.), naar: Scheveningen, Helmstraat 11, f 2.50.
T. van der Bont, Bouwkundige S.S., van: Meester Cornelis, naar: Bandoeng, Americanlaan 13.
J. L. van der Bie, aspirant-Controleur B.B., van: Weltevreden, naar: Makassar.
C. C. Ouwering, Ass.-Resident, van: Langsa, naar: Koetaradja.

Contributi verhoopingen.

H. E. Steinmetz, oud-Resident, Den Haag, van Boetselaerlaan 68, van f 5 op f 12.
S. H. Schuital van Woudenberg, Generaal-Majoor, Magelang, van f 5 op f 18.
J. L. C. R. Lacculle, Majoor der Genie, Magelang, van f 5 op f 12.
K. Maresch, Drukker, Magelang, van f 5 op f 10.

ATTENTIE! Leg dit nummer niet ter zijde, lees het en zend het daarna aan een Uwer kennissen die nog geen lid is als een aansporing om tot het lidmaatschap der Vereniging „Oost & West” toe te treden.

Fabriek van 184

FORNUIZEN

met toebehooren

voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

SCHEVENINGEN

Fa P. J. MEIJES & ZOON Wassenaarsche-
Hollaverenckers straat 1, 3, 5, Telef. Inters. 024

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2481
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of V. van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamer, kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noonmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAN FORTMAN. Prijs: f 0.50 — 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door Th. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in Moderne Talen.	Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.	Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG'S Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038

Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —
REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Terwijl Gij rust, werken Uw
..... advertenties voor U

De Haagsche Broodfabriek.
„Theario”
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeling
BANKETBAKKERIJ.
Eigen winkels in alle deelen der stad.
Zij staat sedert 1909 voortdurend onder controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk IBACH.

L. C. JACOBI

's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON

HOF-KLEEDERMAKERS

Dr. Kuyperstraat 2 Tel. H. 3146

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteloveranciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directie te Amsterdam en te Batavia.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeehaboe's en Jongens

beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Verkrijgbaar bij den Boekhandel:

DE INDISCHE RIJSTTAFEL.

Recepten van een Indisch Kokki.

BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,

4de DRUK.

Prijs: ingenaaid. f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Winter-
Sport } Artikelen.

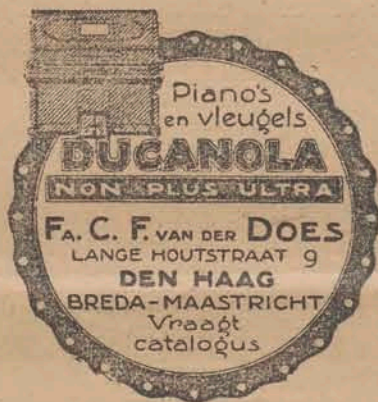
WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Piano's
en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Naamlooze Vennoetschap Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Toronstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.